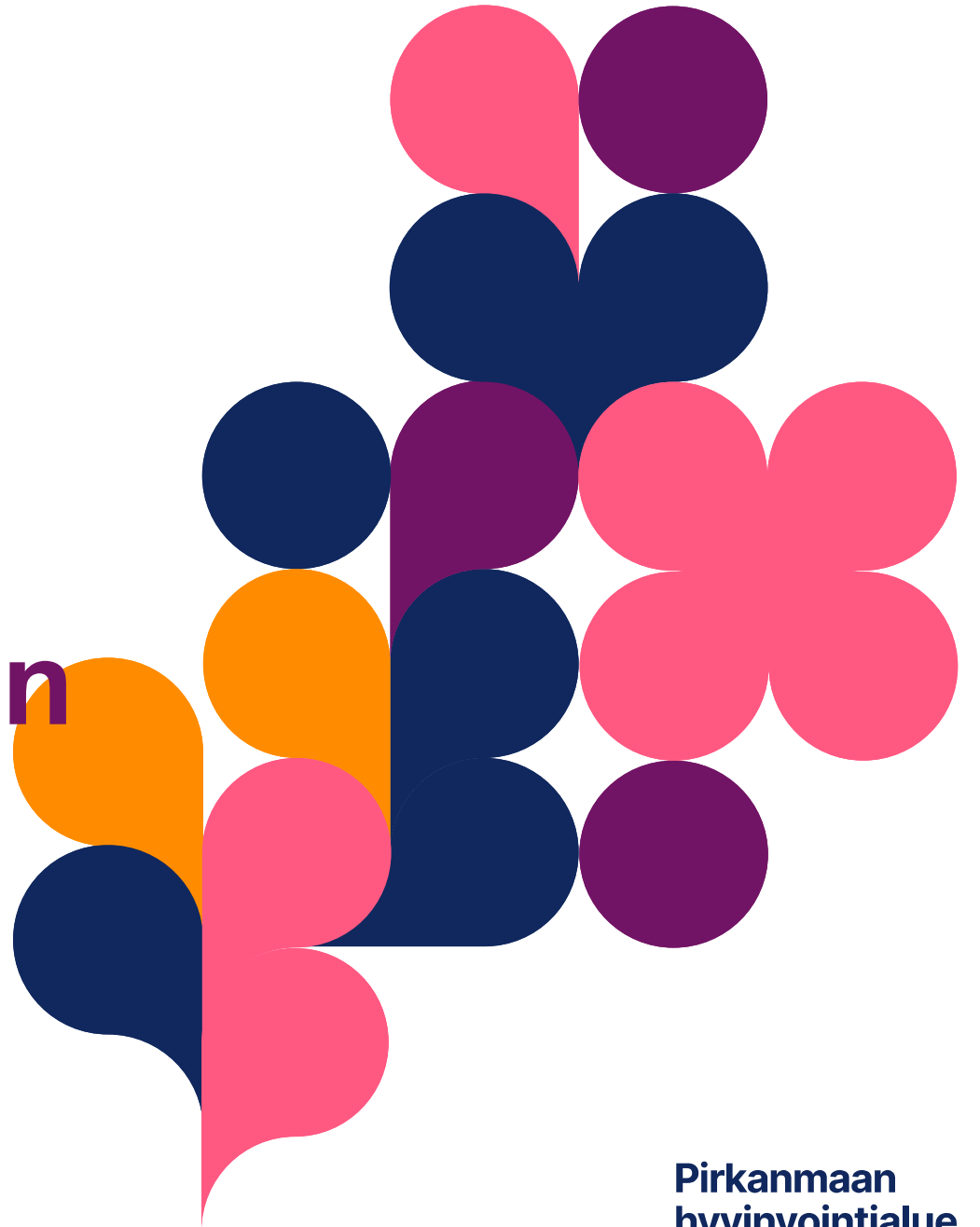

**Pirkanmaan
hyvinvointialueen
hyvinvoinnin ja
terveyden edistämisen
vuosiraportti 2025**

Pirkanmaan alueelliset hyvinvointisuunnitelmat 2023 - 2026

- Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomus ja –suunnitelma – Mari Lahtinen
- Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma – Noora Kannisto
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma – Marianne Aalto-Siiro
- Neuvolasuunnitelma – Tarja Soukko
- Opiskeluhoitosuunnitelma – Marja Nurmi-Vuorinen
- Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma – Milja Koljonen

LISÄKSI NÄIHIN RINNASTETTAVAT HYTE-SUUNNITELMAT

- Pirkanmaan alueellinen kulttuurihyvinvointisuunnitelma – Mari Lahtinen, Hanna Korhonen
- Väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelma – Noora Kannisto

Vuosiraportin sisältö

- Katsaus Pirkanmaan väestön hyvinvointiin vuonna 2025
- Pirkanmaan alueellisen hyvinvointisuunnitelman painopisteiden toteuma
- Yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä
- Hyte-kerroin
- Hyte-työn koordinointi ja johtaminen
- Hyvinvointisuunnitelmien päivittäminen vuosille 2026 – 2029

LIITTEET

- Ehkäisevän päihdetyön raportti 2025 – Noora Kannisto
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman raportti 2025 – Marianne Aalto-Siira
- Neuvolasuunnitelman raportti 2025 – Tarja Soukko
- Opiskeluhoitosuunnitelman raportti 2025 – Marja Nurmi-Vuorinen
- Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman raportti 2025 – Milja Koljonen
- Väkivallan ehkäisyn kokonaisuuden raportti 2025 – Noora Kannisto
- Pirkanmaan alueellisen kulttuurihyvinvointisuunnitelman raportti 2025 – Hanna Korhonen
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimin raportti 2025 – Mari Lahtinen ja HYTE-tiimi

Katsaus Pirkanmaan väestön hyvinvointiin

- Noin 547 000 asukkaan Pirkanmaa on Suomen suurin hyvinvointialue. Alle 18-vuotiaita lapsia ja nuoria alueella on noin 97 000, yli 75-vuotiaita noin 34 000. Hyvinvointialueella työskenteli vuoden 2025 lopussa noin 20 600 ammattilaista.
- Tilastokeskuksen 6.3.2025 mukaan suomalaisista 9 % kuului vuonna 2024 kotitalouksiin, joilla oli vaikeuksia tai suuria vaikeuksia saada tulot riittämään pakollisiin menoihin. Vuoden 2024 Terve Suomi – kyselytutkimuksen tulokset 15.5.2025 kertovat, että Pirkanmaalaisista 20-64-vuotiaista 30,5 % on tinkinyt rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä.
- Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus Pirkanmaan työkäisistä oli 16,1 % (koko Suomi 15,2 %) ja yli 75-vuotiailla 10,2 % (koko Suomi 10,9 %). Erittäin heikko osallisuuden kokemus oli 12,2 % 20-64-vuotiaista (koko Suomi 10,8 %) ja 10,8 % yli 75-vuotiaista (koko Suomi 9,5 %). (Terve Suomi 2024, 15.5.2025).
- Pirkanmaan hyvinvointialueen väestön sosiaali- ja terveystarveluonnetarpeen vastaa THL:n palvelutarvekertoimien perusteella koko maan keskimääräistä tasoa. Palvelutarve kuitenkin vaihtelee eri puolilla Pirkanmaata. Erityisesti hyvinvointialueen reuna-alueilla palvelutarve on suurempi muun muassa väestön ikärakenteen vuoksi. Reuna-alueen kunnissa korostuu myös lasten ja nuorten liikkumattomuus.
- Pirkanmaa on Pohjois-Savon lisäksi ainoa alue, jossa vakavat mielenterveyden häiriöt ovat kasvaneet vuosien 2017-2023 tarkastelujaksolla. Myös alkoholisairastavuus on lisääntynyt (Kansallinen terveystilasto 2021–2023, THL 7.5.2025).

Katsaus Pirkanmaan väestön hyvinvointiin vuonna 2025 – sosiaalinen eriarvoisuus

- Sosiaalisen raportoinnin teemoina Pirkanmaalla olivat lapsiperheköyhyys ja palvelujen saavutettavuus
- Lapsiperheköyhyyttä tarkastelevassa raportissa todetaan seuraavasti: ”Yhteiskunnassa jo useiden vuosikymmenten aikana tapahtuneet muutokset ja erilaiset poliittiset ratkaisut ja teot ovat heikentäneet lasten ja lapsiperheiden asemaa eri tavoin. Polarisaatio hyvinvoivien perheiden ja samanaikaisesti useista kuormitustekijöistä kärsivien perheiden välillä on kasvanut. Työttömyys on korkealla tasolla ja sosiaaliturvaan tehdyt muutokset näkyvät esimerkiksi muuttoliikkeenä halvemmille asuinalueille tai ahtaampana asumisena.”
- Raportissa esitetään konkreettisia toimenpiteitä liittyen ammattilaisten täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotukityön osaamisen kehittämiseen, Kelan ja sosiaalityön yhteistyön kehittämistä sekä matalan kynnyksen talousneuvonnan ja talousasioiden puheeksioton lisäämistä.
- Palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden sosiaalisen raportin yhtenä osana toteutettiin kysely ammattilaisille, jonka mukaan sosiaalipalvelujen saatavuus ja saavutettavuus ovat parantuneet joidenkin palvelujen osalta, mutta monin osin heikentyneet hyvinvointialueuudistuksen jälkeen. Eryteisesti lapsiperheiden, työkäisten ja vammaisten palveluissa koettiin olevan haasteita pitkien jonojen, henkilöstövajeen ja epäselvien palvelukriteerien vuoksi.
- Raportti sisältää toimenpide-ehdotuksia palvelujen saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi: 1) asukkaiden luottamuksen lisääminen avoimen viestinnän avulla, 2) liikkuvan ja monialaisen työn vakinaistaminen, 3) siirtyminen pois siiloutuneista rakenteista, 4) digitalisaation hyödyntäminen saavutettavasti sekä 5) kokeilukulttuurin vahvistaminen sosiaali- ja terveystaloudissa.

Katsaus Pirkanmaan väestön hyvinvointiin – ylipaino ja lihavuus

- Aikuisten, 20-64-vuotiaiden lihavuus on Pirkanmaalla kääntynyt hieman laskuun: Pirkanmaa 23 % / koko Suomi 24,5 % /Sotkanet 2024. Edeltävän vuoden 2023 tilastossa Pirkanmaan lihavien osuus 25,7 % oli suurempi kuin koko maan keskitaso 24,4%.
- Ylipainon ja lihavuuden osuus näyttäytyi vuonna 2024 Pirkanmaalla erityisesti yläkouluikäisillä lapsilla ja nuorilla (17,1 %) kouluterveyskyselyn mukaan. Vuoden 2025 kyselyssä painoa ei enää kysytty. AVoHilmon eli terveydenhuollon potilastietojärjestelmien kautta kertyneen datan mukaan ylipainoisten ja lihavien 13-16 -vuotiaiden nuorten määrässä ollaan tultu korona-ajan luvuista alaspäin (2020: 24,3 %, 2023: 22,8 %).
- Lasten ja nuorten lihavuuden ehkäisyn ja hoidon hoito- ja palveluketju on käytössä ja tullaan päivittämään vuonna 2026. Aikuisten vastaava hoito- ja palveluketju puuttuu.
- STM:n hallitusohjelman mukaisesta Terveudeksi-ohjelmasta v. 2025 haettiin ja saatiin hankerahoitusta terveellisten elintapojen edistämiseen ja lasten ja nuorten ylipainon ja lihavuuden ehkäisyyn tiedon, osaamisen ja verkostoyhteistyön lisäämisen avulla. Yhteisövaikuttavuuden voimalla: Perheiden elintapaohjauksen polku Pirkanmaalla -hanke toteutetaan 1.1.2026-31.3.2027.
- Hyvinvointia elintavoilla –sivuston kehittämistä ja toimintamallien juurruttamista on jatkettu vuoden 2025 aikana. Sivustolla on tietoa, itse- ja omahoito-ohjelmia ja alueellisesti tarjolla olevia palveluita ja tapahtumia elintapaohjauksen ja muutosten tueksi.

Yksilöllisten hyvinvointia edistävien valintojen mahdollistaminen

Tarjoamme asiakasryhmät huomioiden eri tavoin, ymmärrettävästi ja saavutettavasti tietoa hyvinvointia edistävästä valinnoista ja helpotamme niiden tekemistä arjen ympäristössä.

Puutemme riskitekijöihin varhaisessa vaiheessa (tunnistaminen, puheeksi ottaminen, koulutus ja tieto, toimintamallit, vastuut).

Tarjoamme ja kehitämme matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa sekä edistämme saavutettavien hyvinvointia tukevien palveluiden tarjonnan kehittymistä koko hyvinvointialueella.

- [Hyvinvointia elintavoilla –sivuston](#) kehittämistä jatkettiin luomalla uusia sisältöjä seuraavissa teemoissa: yhteisöllisyys, mielen hyvinvointi, naisen terveys, kaatumisen ehkäisy sekä ruoka-apu ja yhteisölliset ruokailut. Lisäksi täydennettiin päihde- ja peliongelma –teeman sisältöjä.
- Hyvinvoinnin palveluhaku saatu osaksi sivustoa helmikuussa 2025 ja Pirhan tapahtumakalenteri marraskuussa 2025. Hyvinvointia elintavoilla –sivustoa pidettiin aktiivisena myös Ajankohtaista-palstan uutisten ja artikkeleiden yli 50 julkaisun toimesta.
- Pirkanmaan Pakka-yhteistyössä toteutettiin vuonna 2025 muun muassa energiajuomakampanja ja laadittiin vetoamus nuorten energiajuomien saatavuuteen ja kulutukseen liittyen.
- Puheeksi ottamisen korttia elintapaohjauksen ja ehkäisevän päihdetyön teemoista on edelleen jalkautettu ammattilaisten käyttöön.
- Elintapaohjauksen ja ravitsemusohjauksen käsikirjoja on päivitetty Pirhan intrassa ja edistetty niiden saatavuutta myös ulkoisille palveluntuottajille rakentamalla extranet-yhteys. Yhteyden aukeaminen on kiinni Istekistä.
- Kulttuurihyvinvointipalvelujen laatukriteeristöä on tuotu kansallisesti toimijoiden käyttöön ja sen edelleen kehittämistä varten haettiin menestyksekkäästi ESR+-rahoitusta vuosille 2026-2028. Puheenvuoroja Laatukriteeristöstä pidettiin runsaasti vuonna 2025: muun muassa Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kansallisen palvelukonseptin tulokset käyttöön –RRP seminaarissa, Taiku sydämen valtakunnallisessa webinaarissa ja ministeriöiden yhteisessä TAIKU 4 -yhteistyöryhmässä.
- Kulttuurihyvinvointipalveluiden laatukriteeristöä myös jatkokehitettiin syksyllä 2025. Kehittämistyön tuloksena syntyi *Opas kulttuurihyvinvointipalveluiden laatukriteeristöön*, joka tarjoaa napakan johdannon kriteeristöön. Lisäksi työ tuotti täsmennetyn ja selkeytetyn laatukriteeristön, uudelleen ryhmitellyt ja muotoillut kriteerit sekä vision kriteeristön kansallisesta käyttöönotosta.

Liikkumisen ja aktiivisuuden edistäminen

Mahdollistamme saavutettavaa ja esteetöntä liikkumista ja kulttuurista osallistumista sekä tuemme arkiaktiivisuutta.

Laadimme alueellisen liikuntaneuvonnan ja -ohjauksen prosessin hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyönä sekä otamme käyttöön kulttuurihyvinvoinnin palvelutarjottimen.

Hyvinvointialueen kaikissa toimipisteissä tunnistamme, otamme puheeksi ja ohjaamme liikuntaneuvontaan sekä hyvinvointia tukevien kulttuuripalvelujen pariin.

- Kulttuurihyvinvoinnin puheeksioton mallin materiaalien kehittämistä jatkettiin kansallisena yhteiskehittämisenä. Vuonna 2025 valmistui muun muassa kuntalaisille suunnattu kulttuurihyvinvointijuliste, jonka tavoitteena on herättää asukkaiden kiinnostus ja tukea oman kulttuurihyvinvoinnin tunnistamista. Materiaaleja käännettiin myös ruotsiksi ja englanniksi saavutettavuuden parantamiseksi. Kulttuurihyvinvoinnin puheeksioton lyhytkoulutuksia järjestettiin esimerkiksi Kaikukortti-toimintamallin palautetilaisuuksien yhteydessä Nokialla, Orivedellä ja Tampereella. Kulttuurihyvinvoinnin puheeksioton malli ja kaikki materiaalit ovat saatavilla Innokylässä.
- Pirkanmaan alueellisen liikuntaneuvonnan toimintamallissa on huomioitu, että liikuntaneuvontaan ohjautumisen tavat ja kanavat vaihtelevat kunnittain. Kuntakohtaiset ohjeet löytyvät kuntien sivuilta ja ne on koottu Hyvinvointia elintavoilla -sivustolle. Lisäksi kunnan liikunnanohjaajat sopivat yhteistyöstä yhdessä alueella toimivien sote-vastinparien kanssa (Pirkanmaan elintapaohjauksen verkosto).
- Potilastietojärjestelmään on rakennettu uusi näkymä, suorituspaikka ja roolit liikuntaneuvonnan kirjaamista varten. Liikuntaneuvontaan ohjaamisen koulutus on järjestetty vastaanottopalveluiden osastonhoitajille. Kuntien liikunnanohjaajat voivat halutessaan saada tarvittavat oikeudet liikuntaneuvonnan kirjaamiseksi potilastietojärjestelmään. Oikeuksien hakemisen prosessi on kuvattu ja tarvittava kunnan ja hyvinvointialueen välinen yhteistyösopimus on laadittu yhdessä Pirkanmaan kunnassa (Pirkkala).
- Pirkanmaan elintapaohjauksen verkosto on järjestänyt kuukausittain tapaamisia sote-asemien yhdyshenkilöille, elintapaohjausta kehittäville ammattilaisille ja Pirkanmaan liikuntaneuvojille. Verkoston tapaamisissa käsiteltiin elintapaohjauksen kehittämisen ajankohtaisten lisäksi hyvinvoinnin eri teemoja. Verkoston yhdyshenkilöille järjestettiin STM:n LIIRA-päivä, osallistujia reilu 60.

Mielen hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen

Vahvistamme mielen hyvinvointia tukevien toimintamallien käyttöä sekä mielen hyvinvointia tukevaa osaamista kaikessa toiminnassa.

Kehitämme matalan kynnyksen palveluita ja lisäämme niiden saavutettavuutta.

Tuemme pirkanmaalaisia tekemään arjessa päihteettömyyttä tukevia valintoja.

- Pirkanmaan Taikusydän -alueverkosto vahvisti kulttuurihyvinvoinnin ammattilaisten ymmärrystä mielen hyvinvoinnin edistämisestä ja käynnissä olevasta toiminnasta. Pirha koordinoi verkostoa yhdessä Kulttuurikeskus PiiPoon ja Tampereen kaupungin kanssa. Avoin verkosto kokoaa kulttuurin ja hyvinvoinnin ammattilaisia, kuntia, yhteisöjä ja opiskelijoita. Säännöllisissä aamukahvitilaisuuksissa syvennettiin osaamista ajankohtaisilla asiantuntijapuheenvuoroilla ja keskusteluilla, joissa mielen hyvinvointi oli vahvasti esillä. Tiivis yhteistyö valtakunnallisen Taikusydämen kanssa tuki yhteistä kehittämistä ja tiedon jakamista.
- Hyvinvointia elintavoilla –sivustolle lisättiin mielen hyvinvoinnin sisältöjä yhteistyössä Ylöjärven kaupungin ja Mieli ry:n kanssa
- Paremman arjen askeleet –ryhmätoiminta saatiin käynnistettyä kahdella ryhmällä. Ryhmien osallistujat kokivat positiivisia vaikutuksia hyvinvointiinsa. Sosiaali- ja terveyspalvelujen johtoryhmä linjasi pilotoinnin jatkuvan vuonna 2026.
- Hyte-tiimi oli aktiivinen toimija Pirhan some-alustoilla, julkaisten ajankohtaisia tietoiskuja mielen hyvinvoinnin teemoissa.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kehittämä Pakka-toimintamalli saatiin käyntiin koko Pirkanmaalla. Toimintamalli kokoaa paikalliset toimijat ja sidosryhmät ehkäisemään yhdessä alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittoja. Pakka-yhteistyön yhtenä toimenpiteenä vuonna 2025 toteutettiin ostokokeita, joilla selvitettiin alkoholin ja nikotiinituotteiden ikärajavaltontaa vähittäiskaupoissa.

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen

Kehitämme osallisuuden ja yhteisöllisyyden rakenteita, toimintatapoja, vaikuttamiskanavia, eri väestöryhmien osallisuuteen liittyvää tiedonkeruuta sekä saavutettavaa viestintää.

Tuemme pirkanmaalaisia osallistumaan oman ja lähiyhteisönsä hyvinvoinnin edistämiseen ja kehitämme yhdessä osallistumisen kynnystä madaltavia toimintatapoja.

Teemme yhteistyötä eri järjestöjen kanssa osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi.

- Kulttuurihyvinvoinnin osallisuutta vahvistettiin Kaikukortti-toiminnalla Tampereella, Nokialla, Valkeakoskella ja Orivedellä. Kaikukortti edistää yhdenvertaisuutta ja taloudellista osallisuutta, ja sen ympärille rakennettiin myös osallistavaa kehittämistoimintaa. Tampereella jatkettiin Kaikukortin asiakasraati-toimintaa, jonka puitteissa tehtiin yhteistyötä mm. Tampere Filharmonian kanssa. Kaikukortti-toimintaa kehitettiin myös muissa kunnissa, esim. Nokian kehittämistyöpajassa, ja kaikissa kunnissa järjestettiin vuosittainen palautetilaisuus toimijoille. Kaikukortti-toimintamallissa tehtiin tiivistä yhteistyötä kuntien sekä Kaikukeskuksen ja Kulttuuria kaikille -palvelun kanssa.
- Osallistuttiin Oranssien viikkojen lähisuhdeväkivallan ehkäisyn kampanjaan “Näe, puhu, puutu”. Jokaisella on oikeus elää ilman pelkoa ja väkivaltaa. Yhdessä voimme luoda muutosta ja rakentaa turvallisemman ympäristön kaikille.
- Pirkanmaan järjestöyhteistyöryhmä järjestäytyi uudelle toimikaudelle. Ryhmään lisättiin puheoikeudelliset jäsenet sote-tehtäväalueen palvelulinjoilta ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimistä.
- Kokemusasiantuntijatoimintaa kehitettiin edelleen Pirhassa ja kokemusasiantuntijoita kutsuttiin mukaan fasilitoimaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosittaista neuvottelua.
- Hyte-tiimi koordinoi vuosittaisen kuntien, kolmannen sektorin ja korkeakouluyhteisön kanssa järjestetyn Lasten ja nuorten hyvinvointiseminaarin 11.4.2025. Seminaarin teemana oli lapsiperheköyhyys ja ylisukupolviset ilmiöt.

Arjen turvallisuuden lisääminen ja hyvinvointia edistävä elinympäristö

Luomme hyvinvointia ja terveyttä edistäviä turvallisia lähiympäristöjä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa sekä vahvistamme kiusaamisen aktiivista ehkäisyä.

Tunnistamme väkivaltariskin ja hyödynnämme monialaista arviointia sekä konsultaatio- ja tukirakenteita.

Lisäämme hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyötä, jotta riskien ennakointi ja turvallisuustaso alueella paranee.

- Väkivallan ehkäisyn intra-sivustoa ammattilaisille on päivitetty ja se avataan myös ulkoisille palveluntuottajille extranet-yhteyden kautta. Apua väkivaltaan –www-sivua päivitetään säännöllisesti [Apua väkivaltaan - pirha.fi](http://www.apua-vaekivaltaan-pirha.fi)
- Pakka-yhteistyössä järjestettiin nuorten turvallisuustapahtuma Safe Space 10.10. laajassa yhteistyössä kolmannen sektorin ja yritysten kanssa.
- Barnahus-toimintamallin juurruttamista jatkettiin ammattilaisten koulutuksilla.
- Väkivaltaa kokeneen alle 18-vuotiaan lapsen tai nuoren palvelupolku valmistui. Palvelupolusta viestittiin yhdyspinoilla ja se on osana väkivallan ehkäisyn koulutusta Pirhan ammattilaisille. Nuoren väkivallantekijän palvelupolkutyöskentely käynnistyi lokakuussa 2025.
- MARAK-toimintamallia vakavan lähisuhdeväkivallan uhrin auttamiseksi jalkautetaan edelleen menetelmäkoulutusten kautta.
- Pirkanmaan väkivaltatyön vuosittaiset messut järjestettiin Pirkanmaan väkivaltaverkoston toimesta, johon Pirha kuuluu. Messujen teemana vuonna 2025 oli ylisukupolvisuus ja väkivallan ilmiöt.
- Käynnistettiin yhteistyön tiivistäminen Pirhan ehkäisevän työn ja turvallisuuskokonaisuuden kanssa. Tavoitteena on kokonaisvaltaisen tilannekuvan ja yhteisten toimenpiteiden toteuttaminen pirkanmaalaisten turvallisen arjen edistämiseksi. Alueellista turvallisuuskyselyä on valmisteltu yhdessä keväälle 2026.
- Pelastus- ja ensihoitopalveluissa toteutettiin valtakunnallista omatoimisen varautumisen viestintäkampanjaa ja osallistuttiin Hätäkeskuslaitoksen 112-kampanjaan viestinnällisesti. Viranomaisyhteistyötä parannettiin etenkin paloriskin ilmoitusprosessissa.

Yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä

- Hyte-neuvottelu kuntien ja järjestöyhteistyöryhmän kanssa järjestettiin 16.5.2025.
- Hyte-aamukahvit järjestettiin kerran kuussa kutsuen alueen hyte-toimijoita kertomaan ja keskustelemaan toiminnastaan.
- Pirkanmaan kuntien hyvinvointikoordinaattoriverkosto kokoontui säännöllisesti jakamaan tietoa ja suunnittelemaan yhteistä toimintaa.
- THL:n Puhti-hankkeen tuloksia pyrittiin hyödyntämään sekä kuntien että hyvinvointialueen toiminnassa.
- Järjestöyhteistyöryhmä järjestäytyi uudelle toimintakaudelle. Jäsenistöön lisättiin palvelulinjojen ja hyte-työn edustaja. Järjestöyhteistyöryhmää hyödynnettiin muun muassa hyte-suunnitelmapäivityksen valmistelussa.
- Pirkanmaan kulttuurihyvinvoinnin asiantuntijaryhmä KULTU kokoontui säännöllisesti ympäri vuoden. Pirkanmaan Taikusydän – alueverkostossa tehtiin monialaista yhteistyötä ympäri vuoden. Pirha osallistui aktiivisesti kulttuurihyvinvoinnin valtakunnalliseen kehittämistyöhön yhteistyössä muiden hyvinvointialueiden, Taiteen edistämiskeskuksen ja Taikusydän-yhteyspisteen kanssa.
- On järjestetty asukkaille ja sidosryhmille seminaareja ja tilaisuuksia yhteistyössä kuntien, kolmannen sektorin, oppilaitosten ja korkeakouluyhteisön kanssa, esimerkiksi Lasten ja nuorten hyvinvointiseminaari sekä Safe Space, nuorten turvallisuustapahtuma.
- On osallistuttu aktiivisesti ehkäisevän työn ja elintapaohjauksen teemoilla kuntien järjestämiin koko kylän vanhempainiltoihin.
- Hyte-tiimillä on vahva rooli väkivallan ehkäisyn ja ehkäisevän päihdetyön alueellisissa työryhmissä ja niissä tehtävässä yhdyspintatyössä.
- Ollaan aktiivisia toimijoita kansallisissa yhteistyörakenteissa väkivallan ehkäisyn, ehkäisevän päihdetyön ja elintapaohjauksen teemoissa.
- On oltu mukana laatimassa väkivallan ehkäisyn ja ehkäisevän päihdetyön kansallisia ohjelmia ja ohjaavia asiakirjoja.

Hyte-kerroin

- Vuoden 2026 HYTE-kerroinrahoitus, yht. 398 milj. €, perustuu ensimmäistä kertaa prosessi- ja tulosindikaattoreiden tuloksiin. Laskennassa käytetään 30.8.2025 jäädytettyä tietopohjaa. Tulosindikaattoreiden toteumaan vaikuttavat vuosien 2023 ja 2024 tulokset, syrjäytymisriskissä olevien nuorten aikuisten osalta vuosien 2022-2023 välinen muutos.
- Pirhan HYTE-kerroin jäi tavoitteesta sijoittua maan parhaaseen kolmannekseen, ja oli kansallisessa vertailussa sijalla 13. HYTE-kerroin oli 39 ja tulos 36 879 500 € eli 68 €/asukas.
- Koko maan vaihteluväli oli Etelä-Pohjanmaan HYTE-kertoimesta 71 eli 123 €/asukas, yht. n. 23 milj. €, Vantaa-Keravan HYTE-kertoimeen 24 eli 41 €/asukas, yht. n. 12 milj. €.
- Vuonna 2025 jatkettiin ammattilaisten kirjaamiskäytäntöjen ja toimintamallien kouluttamista. HYTE-kertoimeen sisältyvien prosessi- ja tulosindikaattorien johtamista on tarkoitus tukea uuden strategian toimeenpanon kautta vuosina 2026-2029.

Toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit

1. Lastenneuvolan 4-vuotiaiden terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen
2. Kouluterveydenhuollon 8.-luokkalaisten terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen
3. Lasten tuhkarokko-sikotauti-vihurirokko (MPR) –rokotuskattavuus
4. Alkoholinkäytön mini-intervention toteutuminen, kun juomiseen liittyy haitta tai haittariski
5. Elintapaneuvonnan toteutuminen tyypin 2 diabetesriskissä oleville Käypä hoito -suosituksen mukaisesti
6. Työttömien toteutuneiden terveystarkastusten osuus suhteessa työttömien kokonaismäärään

Muutosta kuvaavat tulosindikaattorit

1. Vammojen ja myrkytysten hoidosta aiheutuvat sairaalahoitajaksot ja/tai sairaalassa hoidetut potilaat
2. Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä
3. Ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa olevat 20–24-vuotiaat, % ikäluokasta
4. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % ikäluokasta
5. Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18–34-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen ja koordinointi

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimi koordinoi Pirhan tasolla elintapaohjausta, ehkäisevää päihdetyötä, kulttuurihyvinvointia ja väkivallan ehkäisyä. Hyte-tiimi on toiminut hallinnollisesti 1.1.2025 alkaen lasten, nuorten ja perheiden palvelujen johtamisen tuessa.
- Työhön kuuluu lakisääteinen tuki kuntien ja muiden toimijoiden hyte-työlle ja Pirkanmaan hyvinvointialueen lakisääteisten hyvinvointisuunnitelmien koordinaatio.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen integraatiotyöryhmä ohjaa ja seuraa Pirhan kaikkien palvelujen hyte-työtä strategisella tasolla hyvinvointisuunnitelmien kautta. Pirhan hyte-työtä johtaa strategiajohtaja.
- Keväällä 2025 työtä seurasi ja ohjasi Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunta. Uuden valtuuston aloittaessa hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuuluu kaikille kolmelle valiokunnalle.
- Syksyllä 2025 sosiaali- ja terveystoimintajohtajan päätöksellä perustettu Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatioryhmä ohjaa ja seuraa hyte-tiimin työtä ja toimii käytännön yhteyslinkkinä palveluihin.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimissä työskentelee vakituisesti tiimin esihenkilönä toimivan kehittämispäällikön lisäksi elintapaohjauksen suunnittelupäällikkö, ehkäisevän työn suunnittelupäällikkö, kulttuurihyvinvoinnin suunnittelija, ehkäisevän päihdetyön suunnittelija sekä väkivallan ehkäisyn suunnittelija. Vuonna 2025 hyte-tiimin kehittämis- ja koordinointiresurssia täydensi kolmen suunnittelijan resurssi RRP2-hankerahoituksella elintapaohjauksen, ravitsemusneuvonnan ja liikunnan osa-alueilla.

Hyvinvointisuunnitelmien päivittäminen vuonna 2025

- Pirkanmaan alueellinen hyvinvointisuunnitelmakokonaisuus päivitettiin vuoden 2025 aikana siten, että sen toimenpiteet kattavat vuodet 2026-2029.
- Suunnitelmakokonaisuus on aluevaltuuston käsittelyssä huhtikuussa 2026.
- Päivitystyössä osallistettiin tärkeitä sidosryhmiä keskusteluun siitä, mitä yhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä hyte-työssä tulisi olla Pirkanmaalla vuosina 2026-2029 perustuen alueella tunnistettuihin ilmiöihin.
- Vuoden aikana toteutettujen työpajojen, kyselyjen ja keskustelujen perusteella valittiin tulevien vuosien teemoja täydentämään suunnitelmassa säilyviä painopisteitä.
- Pirkanmaan alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan 2026 – 2029 kirjatut teemat konkretisoituvat toimenpiteiksi strategian toimeenpanon ja vuosisuunnitelmien kautta. Yhteiset tehtävät kuntien, kolmannen sektorin ja muiden alueellisten hyte-toimijoiden kanssa sovitaan vuosittain Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvotteluissa.
- Pirkanmaan alueellista hyvinvointisuunnitelmaa täydentävät sen lakisääteiset liitesuunnitelmat: Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma, Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja sen liitteet Neuvolasuunnitelma ja Opiskeluhuoltosuunnitelma. Päivitettävään kokonaisuuteen liitettiin myös Väkivallan ehkäisyn toimenpidesuunnitelma. Pirkanmaan alueellinen kulttuurihyvinvointisuunnitelma päivitetään vuoden 2026 aikana.

LIITTEET

- Ehkäisevän päihdetyön raportti 2025 – Noora Kannisto
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman raportti 2025 – Marianne Aalto-Siira
- Neuvolasuunnitelman raportti 2025 – Tarja Soukko
- Opiskeluhoitosuunnitelman raportti 2025 – Marja Nurmi-Vuorinen
- Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman raportti 2025 – Milja Koljonen
- Väkivallan ehkäisyn kokonaisuuden raportti 2025 – Noora Kannisto
- Pirkanmaan alueellisen kulttuurihyvinvointisuunnitelman raportti 2025 – Hanna Korhonen
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimin raportti 2025 – Mari Lahtinen

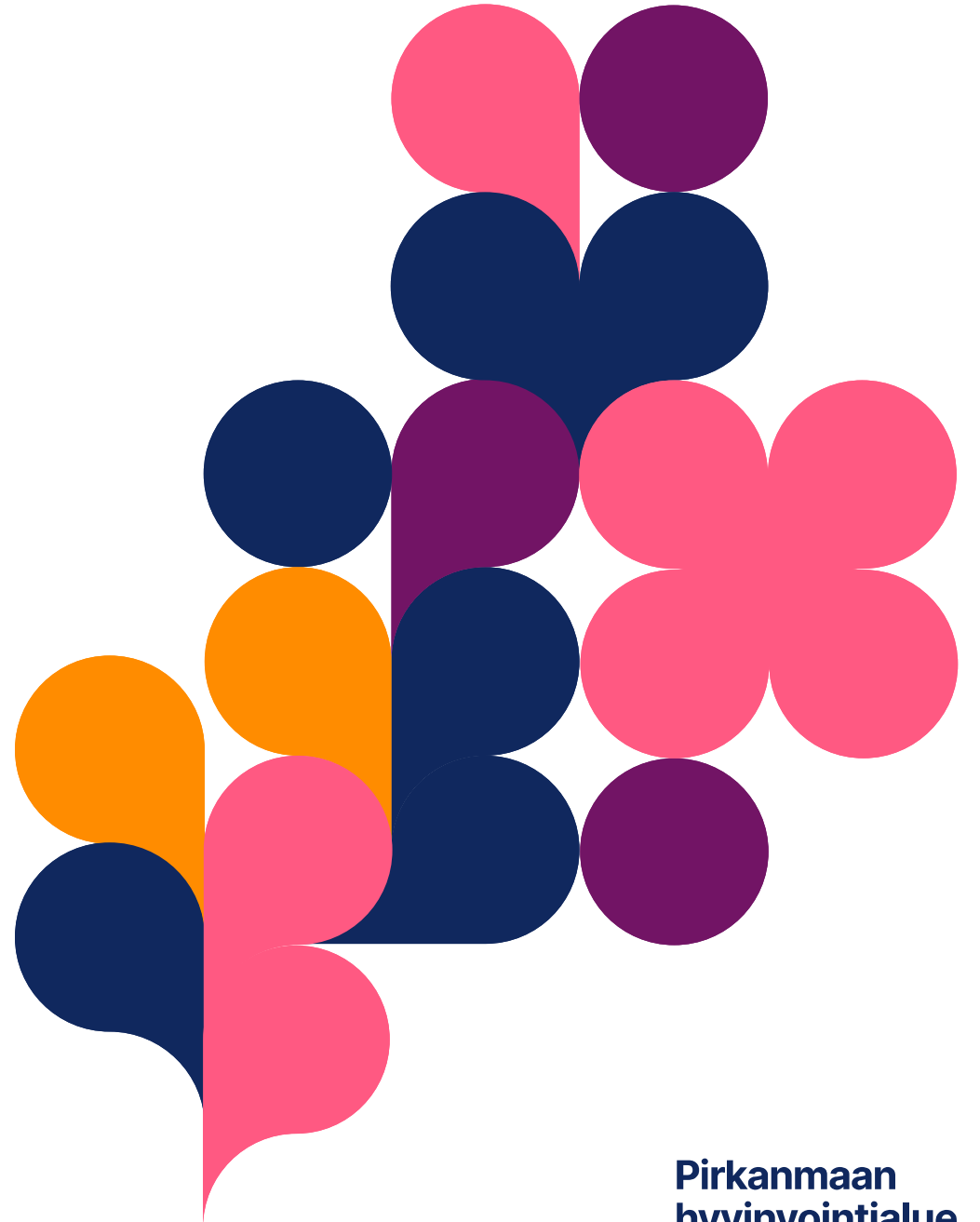
Ehkäisevä päihdetyö Pirkanmaalla

Liite 1: Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman
vuosiraportti 2025

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Ehkäisevän työn kokonaisuus

Ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevän työn resursointi 2025

- Ehkäisevän päihdetyön suunnittelijan resurssi 100%
- Väkivallan ehkäisyn suunnittelijan resurssi 100% 30.8.2025 saakka, tämän jälkeen 40%
- Polulle- hankkeen koordinaatio vie väkivallan ehkäisyn suunnittelijan resurssista 60% 1.9.2025 alkaen (30.6.2027 saakka)
- Ehkäisevän työn suunnittelupäällikkö 100%
- Tehtävät alueellisessa työssä sekä kansallisessa kehittämisessä
- Barnahus- hankesuunnittelijan resurssi 80-100% vuonna 2025
- Barnahus- kehittäminen osana ehkäisevän työn tiimiä päättyy vuoden 2025 loppuun

Esimerkkejä verkostoissa ja yhdyspinnoilla tehtävästä työstä

- Neljän tuulen toimintamallin kehittäminen ja käyttöönoton suunnittelu yhdessä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen, Pohjanmaan hyvinvointialueen ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa (4W-tapaamiset Teamsilla 4x/vuosi)
- Kuntiin tehtävä, jalkautuva työ tapahtumissa ja HYTE-työryhmissä sekä –työpajoissa
- LSSAVI (Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto) työryhmätyöskentely
- Hyte- aamukahvit 2025
 - Barnahus- toimintamallin sekä väkivaltaa kokeneen alaikäisen palvelupolku ja toimintaohje-esittelyt
- Päihdetilannekyselyn ja kypsyyssanalyysin 2024- koonti
- Ankkuritoimintamallin kehittäminen Pirkanmaalla
- Järjestöjen kanssa yhdessä tehtävä kehittäminen ja ehkäisevän työn hankkeet

Ehkäisevän päihdetyön koulutuksia ja tapahtumia 2025

- 10. ja 20.2. Ota päihteet puheeksi Ikäihmisten ja vammaispalvelujen asiakasohjaajat, 60 + 30 osallistujaa. Toteutus yhdessä elintapaohjauksen kanssa
- 4. ja 11.9. Ota päihteet ja väkivalta puheeksi -koulutukset,
- 1.10. Hyte haltuun helposti n. 30 osallistujaa
- Lasten ja nuorten hyvinvointiseminaari 11.4.2025 (Suunnittelu- ja toteutusvastuu ehkäisevän työn tiimillä)
- Kätketyt äänet 13.6. yhdessä Suvantopaikan kanssa Tammelantorilla.
- Safe Space 10.10. Nuorille ja nuorille aikuisille kohdennettu turvallisuusteemainen tapahtuma yhteistyössä sidosryhmien kanssa
- 21.10. Yhdessä lähitorien kanssa toteutettu tilaisuus ”Ikääntyminen ja päihteet”, jossa kohdattiin yli 65- vuotiaita pirkanmaalaisia.

Ehkäisevä päihdetyö on osa ehkäisevän työn kokonaisuutta

- Ehkäisevän päihdetyön resurssi pienentyi vuoden 2025 alusta, kun suunnittelupäällikön tehtävä muuttui ehkäisevän työn kokonaisuudesta vastaavaksi, eikä erillistä ehkäisevän päihdetyön suunnittelupäällikön tehtävää enää ollut
- Pakka- toimintamalli vaikuttavana toimintana hyvinvointialueen palvelujen sekä keskeisten yhdyspintojen

kokoajana, vahvistaa arjen asiakastyössä tehtävää ehkäisevää päihdetyötä

- Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman toimeenpanon rakentaminen alueelliset realiteetit sekä ilmiöt huomioiden
- Ehkäisevän päihdetyön työryhmä koordinaation ja toimeenpanon tukena kevästä 2025 alkaen.

Vuoden 2025 keskeisimmät nostot ehkäisevässä päihdetyössä

- Erilaiset tupakanvastikkeet lisättiin mukaan tupakkalainsäädäntöön ja alaikäisten käyttökielto ulotettiin koskemaan myös näitä tuotteita. Lakiuudistus kielsi myös hallussapidon kouluissa. Vuoden 2025 kouluterveyskyselyssä havaittiin, että sähkötupakan käytön trendi oli kääntynyt laskusuuntaan selkeästi ja laskenut vuoden 2023 seitsemästä prosentista neljään prosenttiin (THL Sotkanet 2025).
 - Huolta herättävät nikotiinituotteista erityisesti nikotiinipussit
- Vaikuttavaa työtä:
- Jalkautuminen kuntien vanhempainiltoihin ja vastaaviin tilaisuuksiin puhujina ja esittelypisteillä
- Hyte-työryhmien kanssa tehty yhteistyö kunnissa on ollut työpajoja, luentoja ja asiantuntijavierailuja
- Ikääntyvien ja vammaisten palvelujen ammattilaisten osaamisen vahvistaminen kouluttamalla sekä ehkäisevän päihdetyön, että väkivaltailmiöiden näkökulmasta.
- Yhteistyössä alueellisen eläkeläisjärjestön ja lähitoriasiantuntijoiden kanssa toteutettu tilaisuus ”Ikääntyminen ja päihteet”.
- Vahva verkostoissa ja työryhmissä tehtävä yhteistyö, tiedon muodostus ja jakaminen kaikkiin suuntiin – monitoimijaisesti ja kansallisesti.

Pakka-työryhmissä tehtyä työtä

Voit lukea lisää Pirkanmaan Pakka-toimintamallista [tästä](#)

- Vuoden 2025 aikana Pakka-työryhmien työskentely vakiintui tarjontatyöryhmän ja Tampereen ja vieruskuntien sekä etelän -seutujen kysyntätyöryhmien osalta. Työryhmille tehdyn palautelomakkeen pohjalta työryhmät koettiin pääasiassa hyödyllisiksi tiedonvaihtokanaviksi, jotka vahvistivat oman ehkäisevän päihdetyön tekemistä.
- Pakka-työryhmissä nousi keväällä 2025 keskustelua julkisten tilojen turvallisuudesta. Yhdessä sidosryhmien toteutettiin nuorille suunnattu turvallisuustapahtuma ”Safe Space” 10.10.2025
- Nuorten energiajuomien käyttö, etenkin tyttöjen osalta oli lisääntynyt ja asia herätti keskustelua paljon sekä perhekeskusverkostossa ja mediassa, myös energiajuomien myymisestä alle 15-vuotiaille oltiin huolissaan.
- Toteutettiin energiajuomien haittojen tietoisuutta lisäävä kampanja.
 - Asiantuntijat toteuttivat vetoituksen, jossa vedottiin niin elintarviketoimijoihin kuin vanhempiin ja nuorten parissa toimiviin tahoihin olemaan mahdollistamatta energiajuomien käyttöä nuorille.
 - Asiasta tehtiin medialle tiedote ja ammattilaisille järjestettiin infotilaisuus, jossa kerrottiin tarkemmin energiajuomavetoomuksesta sekä kampanjasta.

Pakka- toimintamallin mukaiset ostokokeet syksyllä 2025

- Ostokokeet ovat Pakka-toiminnassa yleisesti käytössä oleva Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen suosittama työkalu, jolla voidaan testata, miten hyvin ikäraja- ja alkoholin käyttö toteutuu kyseisellä alueella.
- Pirkanmaalla kokeita toteutettiin yhteistyössä Tampereen seudun ammattiopiston ravintola-alan opiskelijoiden kanssa. Kokeita tehtiin Tampereen, Lempäälän, Nokian, Pirkkalan, Kangasalan ja Ylöjärven alueilla kaikkiin päivittäistavarakauppoihin, kioskeihin ja huoltoasemiin yhteensä 354 kappaletta.
- Ostokokeissa yli 18-vuotias (nuorelta näyttävä) asiakas kokeili ostaa alkoholia tai tupakkaa. Kokeiden tulosten pohjalta voidaan todeta, että Tampereella ja sen lähikunnissa on vielä paljon parannettavaa ikäraja- ja alkoholin käytön osalta. Lisäksi ikäraja- ja alkoholin käytön osalta oli havaittavissa kuntakohtaisia eroja.
- Ostokokeiden tulokset käsiteltiin Pakka-työryhmissä ja niiden pohjalta lähdettiin pohtimaan tietyillä alueilla mahdollisia jatkotoimia ikäraja- ja alkoholin käytön tukemiseksi. Ikäraja- ja alkoholin käytön tilannetta voidaan myös jatkossa seurata uusimalla ostokokeet säännöllisin väliajoin ehkäisevän päihdetyön toimesta.

Ehkäisevän päihdetyön toimenpiteet vuonna 2024 loivat pohjaa vuodelle 2025

- Ehkäisevässä päihdetyössä toteutettiin vuoden 2024 aikana toimenpiteitä ja selvityksiä pohjautuen ajankohtaisiin ilmiöihin ja indikaattoritietoon. Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan nuorten, etenkin alaikäisten sähkötupakointi oli lisääntynyt huomasti (2 %:sta 7 %:n vuosien 2021 ja 2023 välillä. (THL Sotkanet 2025). Sähkötupakan käytön yleisyys näkyi myös ilmiönä koulujen arjessa. Alueella toteutetussa päihdetilannekyselyssä useat nuoret toivat esiin sähkötupakan käytön mm. koulujen vessoissa.
- Ilmiöön päätettiin puuttua järjestämällä sähkötupakoinnin vastainen kampanja yhteistyössä kuntien ja kolmannen sektorin kanssa. Pirkanmaan hyvinvointialueella kuvattiin nuorten vanhemmille ”vape-info”, joka julkaistiin keväällä 2024 osana uutisointia sähkötupakan käytön lisääntymisestä. Tilaisuus toteutettiin yhteistyössä aluehallintaviraston, Ehyt ry:n, erityisnuorisotyön, poliisin ja vanhempainyhdistyksen kanssa. Tilaisuuden tallenne jäi hyvinvointialueen YouTube-kanavalle vapaasti katsottavaksi ja sen katsomisen mahdollisuuksista on tiedotettu ehkäisevän päihdetyön verkostoissa ja kuntien järjestämissä vanhempainilloissa.
- Sähkötupakan vastaiseen kampanjointiin kuului myös sähkötupakan haitoista kertovien julisteiden levittäminen ympäri Pirkanmaata.

Päihdetilannekyselyn (2024) tulokset ja niiden hyödyntäminen

- Vastauksia aikuisten osalta koko Pirkanmaalla saatiin 2876 ja nuorten osalta 2763.
- Aikuisten kyselyssä suurin osa vastaajista oli 25–65-vuotiaita, mutta mukana oli jonkun verran myös 18–25-vuotiaita vastaajia. Ikäihmisten vastaukset jäivät selkeästi vähäisimmiksi, yli 75-vuotiaiden vastauksia ollessa ainoastaan 47. Kyselyllä tavoitettiin heikosti myös vieraskielisiä henkilöitä. Nuorten kyselyssä vastaajat olivat enimmäkseen 13–18-vuotiaita. Suuresta osasta kunnista saatiin vastauksia, mutta joukossa oli myös muutama kunta, joissa vastaajia ei ollut lainkaan. Etenkin kyselyn saavutettavuudessa niin alueellisesti kuin ikäryhmien ja hiljaisten ryhmien osalta olisi ollut parantamisen varaa.
- Joka kolmas aikuinen raportoi huomanneensa päihteiden välittämistä nuorille.
- Enemmistö näki aiheelliseksi puuttua rahapelimainontaan alaikäisten läheisyydessä.
 - Kuitenkin ainoastaan 24 % näki tarpeelliseksi enemmän puututtavan itse alaikäisten rahapelaamiseen kunnissa. Tämä saattaa viitata siihen, että alaikäisten ei tiedosteta vielä pelaavan rahapelejä tai toisaalta pelaamista ei pidetä yhtä vakavana kuin päihteiden käyttöä.
- Kyselyn mukaan 36 % aikuisista vastaajista ilmoitti pelänneensä kadulla päihtyneitä ihmisiä Pirkanmaalla. Nuorista näin kertoi kokeneensa joka kolmas.
- Joka kolmas aikuinen on ollut huolissaan viimeisen vuoden aikana oman läheisen alkoholin käytöstä, joka viides läheisten tupakka- tai nikotiinituotteiden käytöstä ja 7–8 prosenttia on ollut huolissaan läheisen rahapelaamisesta tai huumeiden käytöstä.

- Puuttumista toivottiin sähkö tupakointiin, nikotiinipussien käyttöön, alkoholin ja huumeiden käyttöön sekä nuuskaamiseen.
- Sähkö tupakointi ja nikotiinipussit nousivat huolena niin nuorten kuin aikuisten vastauksissa.
- Enemmistö koki alaikäisten päihteiden käytön voitavan puuttua paremmin, vastauksista tuli esiin myös paljon ajatuksia siitä, että tehtävä ehkäisevä päihdetyö on turhaa.
 - Nuorten ajatellaan käyttävän päihteitä joka tapauksessa.
 - Voidaan ajatella, että tehtävä ehkäisevä päihdetyö ei näy kuntalaisille ja sen sisältöä tai merkitystä ei ymmärretä ja tunnusteta.
- Aikuisten päihteiden käyttöön puuttuminen jakoi enemmän mielipiteitä.
- Nuoret toivoivat ehkäisevältä päihdetyöltä etenkin enemmän tietoa ja keskustelua päihteiden haitoista ja aikuisten sekä koulujen puuttumista reilulla tavalla sekä aikuisten läsnäoloa.
- Päihteiden ja rahapelaamisen puheeksi ottamisen luvuissa oli päihdetilannekyselyn mukaan paljon parannettavaa, etenkin aikuisten kohdalla.
- Ainoastaan 3–5 % tunnisti, että käydessään jossain sosiaali- tai terveystalvelujen vastaanotolla oli kysytty joko alkoholinkäytöstä tai tupakoinnista viimeisen vuoden aikana.

Nuorilta riippuvuuksista kysytään enemmän

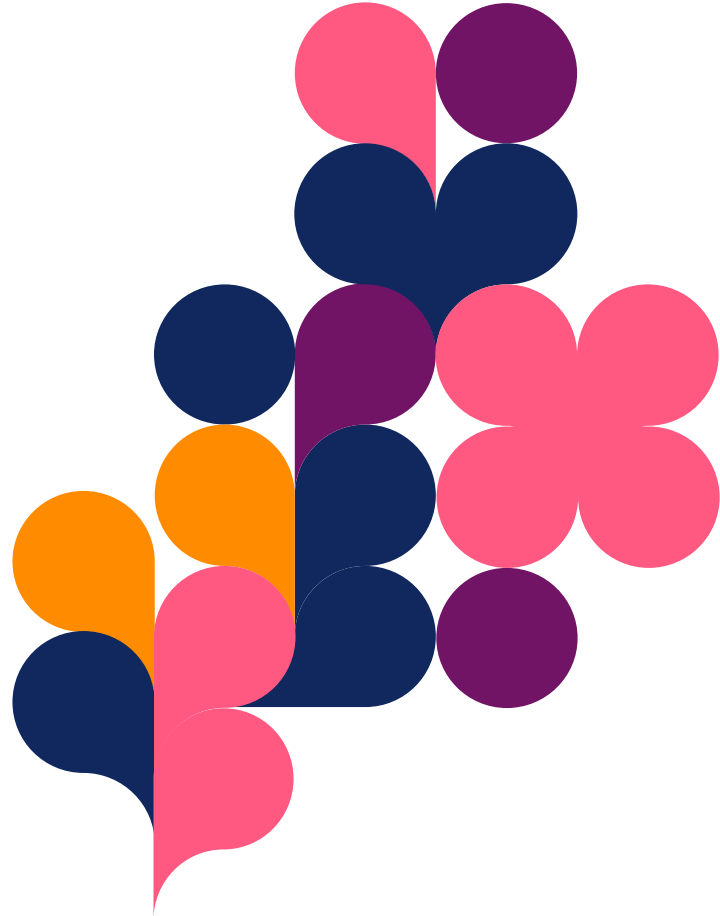
- Nuoret kokivat puheeksi oton tapahtuneen useammin.
- Noin kolmasosa nuorista ilmoitti heiltä kysytyn päihteiden käytöstä koulussa jonkun aikuisen toimesta viimeisen vuoden aikana.
- Rahapelaamisesta kysymisen luvut olivat myös nuorten osalta hyvin matalia.
- Omasta päihteiden käytöstä huolissaan olleiden osalta oli alkoholin ja nikotiinituotteiden käyttöä otettu puheeksi useammin (alkoholi 69 % ja nikotiinituotteet 58 % kerroista), mutta rahapelaamisen osalta puheeksi ottoa oli tapahtunut vain 16 % heiltä, jotka olivat huolissaan omasta pelaamisestaan.
- Nuorten kokema päihteisiin ja rahapelaamisen vähentämiseen saatu neuvonta oli myös hyvin vähäistä.
- Johdonmukaiseen neljän tuulen ilmiöiden puheeksi ottamiseen ja mini-interventioiden vahvistamiseen tulisikin kiinnittää seuraavina vuosina enemmän huomiota.

Ehkäisevän päihdetyön koordinaatorakenteet lujittuivat

- Ehkäisevän päihdetyön työryhmä
- Pakka- työryhmien vakiintuminen
- Rakenteet kuntayhteistyöhön
- Järjestöjen osallisuuden vahvistuminen
- Kansallisen verkostoitumisen ja yhteistoimijuuden merkitys korostui

Ehkäisevän päihdetyön vanhempainiltilaisuus Tampereella 4.11.2025 aloitettiin inkiväärishotilla flunssakauden aluksi.

Noora Kannisto

Suunnittelupäällikkö
Ehkäisevän työn kokonaisuus
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimi
Pirkanmaan hyvinvointialue

noora.kannisto@pirha.fi

p. +35844 473 9735

[Apua väkivaltaan - pirha.fi](https://www.pirha.fi)

[Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen - pirha.fi](https://www.pirha.fi)

[Etusivu - Hyvinvointia elintavoilla - pirha.fi](https://www.pirha.fi)

<https://www.pirha.fi/>

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut vuonna 2025

- Palvelulinjan perustason terveyst- ja sosiaalipalvelut tarjoavat asiakaslähtöisesti integroidut palvelut lähes 97 000 lapselle ja nuorelle sekä heidän perheilleen.
- Toiminnassa keskeistä on **varhainen tuen tarpeen tunnistaminen ja avun tarjoaminen** sekä eri organisaatioissa lasten ja perheiden kanssa työskentelevien toimijoiden sujuva yhteistyö.
- Palvelulinjalla käynnissä olevan **rakennemuutoksen** tavoitteena on toiminnan painopisteen siirtyminen varhaisempaan vaiheeseen. Tällä tarkoitetaan sitä, että raskaampien palveluiden, kuten sijaishuollon ja psykiatrisen laitoshoidon tarve vähenee.
- Rakennemuutos on käynnistynyt hyvin ja sen toimeenpanemiseksi laadittiin vuonna 2025 pidemmän aikavälin **LANUPE2035 -kehittämissuunnitelma**.
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä lastensuojelun järjestämisuunnitelma 2026-2029 on ollut valmistelussa samaan aikaan LANUPE2035 -kehittämissuunnitelman kanssa.

Lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin tukeminen

- Vuonna 2025 lasten- ja nuorisopsykiatrian sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen selvityksen toimeenpano-ohjelman myötä hoidon porrastusta, työnjakoja ja johtamista selkeytettiin yli palvelulinjojen sekä parannettiin lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuutta.
- Ammattilaisille tarjottiin koulutusta päihdeongelmien ja toiminnallisten riippuvuuksien tunnistamiseen, puheeksi ottoon sekä varhaiseen hoitoon. Nuorten päihdehäiriöiden hoitoon kehitettyä toimintamallia juurrutettiin käyttöön.
- 1.5.2025 tuli voimaan lasten ja nuorten terapiatakuulaki ja ammattilaisia koulutettiin vaikuttavien menetelmien käyttöön. Terapiatakuun piiriin kuuluvien menetelmien toteuttaminen mahdollistettiin ottamalla käyttöön koordinointiin ja toteuttamiseen liittyvät prosessit monialaisesti ja uuden lainsäädännön määrittelemät reunaehdot huomioiden.

Asiakaslähtöiset palvelut ja kehittäminen vuonna 2025

- Perhekeskusverkoston- ja yhteisövaikuttavuustyön toteutus jatkui maakunnallisissa, alueellisissa ja paikallisissa rakenteissa yhteistyössä (ITLA) Itsenäisyyden juhlavuoden lastensäätiön kanssa.
- Koko Pirkanmaalle laajentunut Minun tiimini -toimintamalli on saatu toimimaan ammattilaisten yhteistyön konkreettisenä työvälineenä yli organisaatorajojen ja toimintamallin käyttö kasvaa.
- Asiakaslähtöisyyttä on lisätty kehittämällä aika- ja paikkariippumattomia palveluita edistäviä digiratkaisuja sekä pilotoimalla laajennettuja aukioloaikoja. Kotiin vietäviä palveluita on myös kehitetty asiakastarpeita paremmin vastaaviksi. Kehittämisen ja arvioinnin kohteena on myös suoran asiakastyön osuuden lisääminen ammattilaisten työssä.
- Palveluiden järjestämissä huomioidaan koko perheen tilanne.
- Osallisuustyön edistämiseksi on käytetty kokemusasiantuntijoita, kuntalaisille suunnattuja asiakaskyselyitä ja erilaisia keskustelufoorumeja. Asiakaspalautteen keräämisen ja hyödyntämisen tapoja kehitetään koko ajan.

Lasten ja nuorten arjen turvallisuus

- Lasten ja nuorten arjen turvallisuuden lisäämiseksi on tehty monenlaista kehittämistyötä. Ammattilaisten osaamista on lisätty vahvistamalla väkivaltatyön koulutukseen osallistumista jo uuden työntekijän perehdytysvaiheessa.
- Kaikki palvelulinjan työntekijät suorittavat soveltuvin osin THLn verkkokoulut ”puutu väkivaltaan” ja Barnahus. Ammattilaisten osaamista on lisätty myös konsultaatiomalleja kehittämällä.
- Väkivallan uhan tai kohteeksi joutumisen tunnistamiseksi on otettu käyttöön lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomake, jonka käyttöä suositellaan jo hoidon- ja palvelutarpeen arviointivaiheessa. Lapseen kohdistuneen väkivaltaepäilyn toimintaohjetta päivitetään ja sen käyttöön koulutetaan koko henkilö.
- Kiusaamisen ja kouluväkivallan ehkäisemiseksi tehdään yhteistyötä opiskeluhuollon ja koulujen kanssa. Näistä tarkemmin alueellisen opiskeluhuollon arvioinnissa.

Lastensuojelun tilannekuva vuonna 2025

- Lastensuojeluilmoituksia tehtiin vuoden 2025 aikana yli 18 000 kpl. Eniten ilmoituksia liittyi lapsen aggressiiviseen käyttäytymiseen. Suurin ilmoittajataho on viranomaiset.
- Lastensuojelun avohuollon asiakkuudessa on eniten 13-17 –vuotiaita nuoria ja yhteensä asiakkaita on yli 3000.
- Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten kokonaismäärä on hiukan laskenut Pirkanmaalla vuodesta 2022. Suunta on parempi kuin koko maassa, jossa laskua ei ole tapahtunut. Sijoitettujen lasten tarkempi luku saadaan myöhemmin keväällä 2026.
- Lasten sijoituksen aikana vanhemmille tarjottavaa tukea kehitetään siten, että kotiuttamisia voidaan lisätä turvallisesti ja aina kun se on lapsen edun mukaista. Kehittämistyötä tehdään ESR+ -rahoitusohjelman rahoittaman NUPPE-kehittämishankkeen kanssa yhteistyössä 2025-2027.
- Perhehoidon kehittäminen ja volyymin kasvattaminen on aloitettu sijaishuollon asiakasohjauksen ja NUPPE-kehittämishankkeen yhteistyönä. Tavoitteena on saada perhehoitopaikkoja etenkin nuorisoikaisille, jolloin vähenee laitoshoidon tarve.

Neuvolasuunnitelman raportti 2025

LIITE 3 Hyvinvoinnin ja terveyden
edistämisen vuosiraporttiin 2025

Neuvolan ja kehitystä tukevien palveluiden raportti 2025

1. Yksilöllisten hyvinvointia edistävien valintojen mahdollistaminen

- Neuvoloissa yhtenäistetty annettavaa elintapaohjausta, käyttöön otettu ravitsemuksen käsikirja, asiakkaille tarjottu mm. yksilöllisiä imetys- ja lasten uniohjauksia ja vauvojen uneen liittyen tarjottu etäryhmävalmennuksia. Ohjattu asiakkaita digiperheen hyödyntämiseen. Ammattilaisten hyte-kirjaamisen käytäntöjä yhtenäistetty.
- Koottu raskausdiabeteksen asiantuntijaryhmä, vahvistettu tyypin 2 diabeteksen tunnistamista, ja yhtenäistetty elintapaohjauksen osaamista sekä sen tilastointia.

2. Liikkumisen ja aktiivisuuden edistäminen

- Perheen liikuntatottumukset otetaan puheeksi terveystarkastuksissa ja annetaan tietoa liikkumissuosituksista. Perheliikuntaan ohjauksessa hyödynnetään eri toimijoiden kattavia materiaaleja (esim. STM perheliikunnan esite, Hämeen liikunta ja urheilu RY:n opas ja Neuvokas perheen liikuntaosiot).
- Ohjataan perheitä kuntien liikuntaohjaukseen ja hyödynnetään harrastelähetteitä niitä mahdollistavien tahojen kanssa yhteistyössä.

Neuvolan ja kehitystä tukevien palveluiden raportti 2025

3. Mielen hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen

- Vanhempien mielen hyvinvointia kartoitetaan neuvolassa systemaattisesti ja tarjotaan varhaista tukea.
- Vahvistettu neuvolapsykologityötä kattamaan koko Pirhan palvelualue. Kehitetty uusia ryhmämuotoisia tuen toimintamalleja (esim. Taitoa ja tukea tahtoikään, Leikitään ja keskitytään).
- Oltu osallisena mielenterveys- ja päihdetyön hankkeiden toimenpiteissä, missä palveluita yhtenäistetty ja hoidon porrastusta selvennetty. Kehitetty neuropsykiatristen haasteiden tunnistamisen ja tuen yhtenäisiä toimintamalleja.

4. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen

- Neuvolan ammattilaiset aktiivisesti mukana perhekeskustoiminnan eri ryhmissä.
- Kerätty asiakaspalautteita ja teetetty palveluiden kehittämiseen liittyviä asiakaskyselyitä. Asiakaspalautteita hyödynnetty palveluiden kehittämisessä (mm. synnytyspelkoisten etäryhmävalmennus).

Neuvolan ja kehitystä tukevien palveluiden raportti 2025

5. Arjen turvallisuuden lisääminen ja hyvinvointia edistävä elinympäristö

- Edistetty vanhemmuuden ja parisuhteen hyvinvointia perhevalmennuksen ja yksilöllisen ohjannan avulla.
- Lisätty ammattilaisten osaamista lähisuhdeväkivallan puheeksi ottoon ja kartoitettu systemaattisesti lähisuhdeväkivaltaa esitietolomakkeiden ja terveystarkastuksien yhteydessä sekä ohjattu tarvittaessa jatkotuen piiriin.
- Seulottu systemaattisesti raskaana olevien, puolisoitten ja vanhempien päihteiden käyttöä ja toimimme päihteitä käyttävien palveluketjun mukaisesti.

Opiskeluhoitosuunnitelman raportti 2025

LIITE 4 Hyvinvoinnin ja terveyden
edistämisen vuosiraporttiin 2025

Opiskeluhoitosuunnitelman raportti

1. Yksilöllisten hyvinvointia edistävien valintojen mahdollistaminen

Yhteisen poissaoloihin puuttumisen mallin käyttöönotto Pirkanmaalla koulutuksenjärjestäjien osalta täydennettynä opiskeluhoillon poissaoloihin puuttumisen mallilla

Oman psykologityön merkittävä vahvistuminen resurssitilanteen parantumisen myötä

Uusi lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden porrastus vahvistaa mahdollisuutta varhaiseen tukeen ja vahvempaan matalan kynnyksen palvelutarjontaan

2. Liikkumisen ja aktiivisuuden edistäminen

Terveystarkastuksissa korostetaan liikunnan merkitystä kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille, yhteistyötä

Koulujen erilaiset matalan kynnyksen liikuntamahdollisuudet ja erilaiset toiminnalliset päivät

Move-mittausten tuloksia hyödynnetty moniammatillisesti

Yhteistyötä kehitetty kuntien liikuntapalveluiden kanssa

Opiskeluhoitosuunnitelman raportti

3. Mielen hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen

Vuonna 2025 toteutettu laaja lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden organisaatio- ja palvelu-uudistus. Perustason mielenterveys- ja päihdepalveluiden vahvistaminen ja selkiyttäminen. Opiskeluhoollon roolia selkiytetty ja pyritään vahvistamaan ennaltaehkäisevää näkökulmaa.

IPC- jaksoja (masennusoireiluun suunnattu psykososiaalinen menetelmä) toteutettu aiempaa enemmän ja terapiatakuulainsäädännön voimaantumisen myötä jaksojen tarjoaminen on suunnitelmallisempaa ja yhdenveroisesti tarjolla eri puolilla Pirkanmaata

ADHD-hoitopolun selkiyttäminen

4. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen

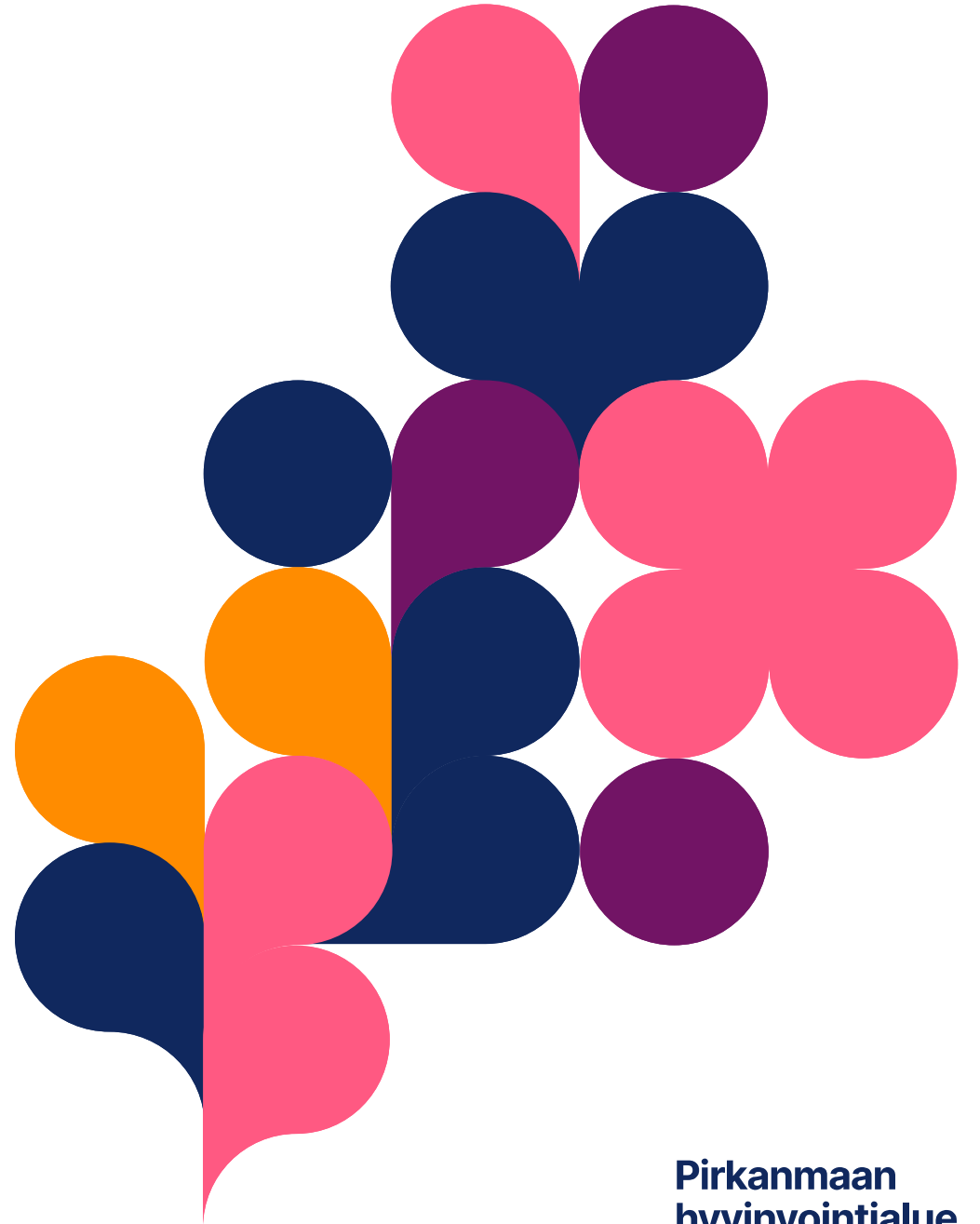
Yhteisöllistä työtä kehitetty yhteistyössä opiskeluhoollon ja koulutuksenjärjestäjien kesken.

Nuorisovaltuuston kanssa tehdään säännöllisesti yhteistyötä

Oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta erilaisissa kehittämistoimenpiteissä pyritty lisäämään

Ikääntyneiden hyvinvointi- suunnitelman raportti 2025

LIITE 5 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen
vuosiraporttiin 2025

Yksilöllisten hyvinvointia edistävien valintojen mahdollistaminen

- Vuonna 2025 Lähitorilla ja palveluneuvonnassa elintapaohjauksen teemoja käsiteltiin 10 968 kertaa. Yleistä neuvontaa ja elintapaohjauksen teemoja sisältävällä Digilähitorin nettisivuilla asioitiin yhteensä 2128 kertaa.
- Kaikilla lähitorilla on asiakaskäyttötietokoneet, jotka tukevat itsenäistä asiointia mm. OmaPirha palveluissa.
- Ikäihmisten ja vammaisten palveluihin ohjaututaan Lähitorien kautta; palveluprosessit kuvattu.
- Ikäihmisten palveluiden "VoiVa – Voimavarat arjessa" johdanto-verkkokurssi on julkaistu Pirhan Moodlessa. Se sisältää osiot mm. liikkumisesta ja aktiivisuuden edistämisestä, mielen hyvinvoinnista, osallisuudesta ja arjen turvallisuudesta. Lisäksi on laadittu myös "Voiva"-posterit.
- RAI-arvioinnin yhteyteen on kehitetty malli päihteiden käytön systemaattiseen puheeksiottamiseen Audit-C -mittarin avulla.

**Elintapaohjausta
11 000 kertaa
Lähitorilla ja
palveluneuvon-
nassa!**

Liikkumisen ja aktiivisuuden edistäminen

- Vuonna 2025 liikkumisen tuen hakemukseen kielteisen päätöksen saaneista 41 % (n=264) ohjattiin käyttämään kuntien asiointi- ja palveluliikennettä. Palveluavustajien tuella toteutui 312 asiointi- ja palveluliikenteen käytön harjoittelua.
- Luotu ja otettu käyttöön Lähitorilla Liikkuen Pirkanmaalla – ohjausmalli. Toimintamalli rakennettiin yhdessä kuntien ja UKK-instituutin Hyvä Ikä -hankkeen kanssa.
- Lähitorien kanssa käyty läpi Pirkanmaan hyvinvointialueen Kaatumisen ehkäisyn toimintamalli sekä luotu lähitorien yksilöidyt ohjeet matalan kynnyksen palveluna.
- Ikäihmisten palvelujen oman tuotannon ja ostopalvelun yhteisessä verkostossa on pidetty koulutuksia kaatumisen ehkäisyn toimintamallista, kohdennettuna sekä omiin että ostopalveluyksiköihin.
- Ikäihmisten palvelujen henkilöstölle suunnattuihin "Voiva - Voimavarat arjessa" lähivalmennuksiin sisällytetty kaatumisen ennaltaehkäisy ja turvallinen liikkuminen.

Kaatumisen ehkäisyn toimintamalli

Mielen hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen

- Vuonna 2025 lähitoreilla ja palveluneuvonnassa toteutui henkilökohtaista palveluohjausta mielen hyvinvoinnin tueksi 1001 (6 %) asiakkaan kanssa. Lisäksi lähitoreilla on yhteistyössä järjestöjen kanssa toteutunut 1901 ryhmää tai tilaisuutta mielen hyvinvoinnin teemalla. Osallistujia on ollut 22 311.
- Ikäihmisten ja vammaisten palvelulinjan henkilöstölle järjestettiin koulutus Pirhan ehkäisevän työn toimintamallista, painopisteenä päihteiden käytön puheeksi ottaminen ja väkivallan riskin tunnistaminen palveluissa.
- Matalankynnyksen palveluja on lisätty ja niitä tarjotaan lähitoreilla palveluverkkosuunnitelman mukaisesti jokaisessa Pirkanmaan kunnassa yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja sidosryhmien kanssa.

**Mielen
hyvinvoinnin
ryhmiin ja
tilaisuuksiin
Lähitoreilla
osallistui 22 300
henkilöä.**

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen

- Lähitoreilla järjestettiin vuonna 2025 yhteensä 7355 ryhmää tai tilaisuutta, joihin osallistui 107 467. Vapaaehtoiset toimivat järjestäjinä näistä 19 % (n=1419) ja 33 % järjestötoimija, 3.sektori ja seurakunnat (n=2408).
- Asiakkaiden kokemusta palvelusta kerättiin suunnitelmallisesti 1.3.2025 alkaen lähitoreilla, palveluneuvonnassa sekä asiakasohjauksessa. Suosittelevuuden (NPS) tulos oli palveluneuvonnassa +54 (2685 vastaajaa), asiakasohjauksessa +72 (223 vastaajaa) ja lähitoreilla +84 (396 vastaajaa). Lähitoreilla on kysytty asiakaspalautetta myös kerran vuodessa toteutuvalla kyselyllä. Kyselyn mukaan 84 % koki lähitorin tukeneen hyvinvointiaan ja terveyttään. Lähitorien kehittämiseen liittyviä asiakaspaneelita toteutui 27 kertaa .
- Jaettiin kohdennettua yleisavustusta ikääntyneiden toimintakyvyn tukemiseen ja yksinäisyyden lievittämiseen 44 järjestölle. Asiakaskokemus NPS 84, yksinäisyys väheni pitkäkestoisesti 86%, kokee palvelun tukeneen hyvinvointia ja terveyttä pitkäkestoisesti 86 %.
- Ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -verkoston muodostaminen on aloitettu yhteistyössä kuntien ja 3.sektorin toimijoiden kanssa.
- PIRKKO-hankkeen myötä käynnistyi etäPIRKKO-pilotti omaishoidon tuen asiakkaille. Etätoimintaa on toteutettu yhteistyössä lähitorin ja Tampereen Seudun Omaishoitajien kanssa.
- Ikäinstituutin "Iloa ja voimaa etäpäivätoiminnasta" -valmennus on aloitettu etäpäivätoiminnan henkilöstölle, tavoitteena vahvistaa osaamista asiakkaiden hyvinvoinnin ja osallisuuden tukemisessa.
- Henkilöstön kohtaamisosaamista on vahvistettu koulutuksilla, mikä näkyy muun muassa asiakkaiden aktiivisempänä osallistumisena RAI-kokonaisarviointeihin.

**84% Lähitorin
asiakkaista vastasi,
että käynti paransi
heidän
hyvinvointiaan ja
terveyttään.**

Arjen turvallisuuden lisääminen ja hyvinvointia edistävä elinympäristö

- Vuonna 2025 oli lähitoreilla ja palveluneuvonnassa teknologia- ja apuvälineopastus osana yksilökohtaisia 9 % (n=3 261) asiakkaiden kanssa. Yhteistyössä mm. järjestöjen kanssa järjestettiin 134 ryhmämuotoista digiohjausta, joka tavoitti 1 192 pirkanmaalaista.
- Lähitoreilla järjestettiin 38 tapahtumaa kodin turvallisuuden teemalla. Näihin osallistui 635 asukasta. Lisäksi Palveluneuvonnassa järjestettiin virtuaalitoritapahtuma 112-teemalla.
- Väkivallan puheeksi ottamisen toimintamalli on otettu käyttöön matalan kynnyksen palveluissa.
- Pirhan väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelmaan on yhdistetty RAI-kysymyksiä asiakkaiden turvallisuuden ja riskien tunnistamisen tueksi.
- Toteutettu RAI-koulutuksia ja otettu käyttöön ikäihmisten kaatumisten ehkäisyn toimintamalli (sisältää IRAI HC -toimintamallin).
- Osallistuttu Pirhan pelastuslaitoksen koordinoimaan paikkatietopohjaiseen paloriskikohteiden paikantamismallihankkeeseen asumisturvallisuuden parantamiseksi.

**Väkivallan
puheeksi
ottamisen malli
käytössä**

Väkivallan ehkäisyn kokonaisuus

Liite 6: Väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelman vuosiraportti 2025

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Ehkäisevän työn kokonaisuus

Väkivallan ehkäisy

Vuosiraportti 2025

Ehkäisevän työn tiimi

- Barnahus- hankesuunnittelijan resurssi 80-100% vuonna 2025
- Barnahus- kehittäminen osana ehkäisevän työn tiimiä päättyi vuoden 2025 loppuun
- Ehkäisevän päihdetyön suunnittelijan resurssi 100%
- Väkivallan ehkäisyn suunnittelijan resurssi 100% 30.8.2025 saakka
- 1.9.2025 alkaen suunnittelija 40%
- Polulle- hankkeen koordinaatioon väkivallan ehkäisyn suunnittelijan resurssista 60% 1.9.2025 alkaen
- Ehkäisevän työn suunnittelupäällikkö 100%
- Tehtävät alueellisessa työssä ja kansallisessa kehittämisessä

Verkostoissa ja yhdyspinnoilla tehtävä työ

- Hyte- aamukahvit 2025
- Barnahus- toimintamallin sekä väkivaltaa kokeneen alaikäisen palvelupolku ja toimintaohje-esittelyt
- Päihdetilannekyselyn ja kypsyyssanalyysin 2024- koonti
- Ankkuritoimintamallin kehittäminen Pirkanmaalla
- Järjestöjen kanssa yhdessä tehtävä kehittäminen ja ehkäisevän työn hankkeet
- Kuntiin tehtävä, jalkautuva työ tapahtumissa ja HYTE-työryhmissä sekä –työpajoissa
- Pirkanmaan väkivaltatyön verkoston koordinointi ja kehittäminen. Miltei 200 henkilön sekä lukuisien organisaatioiden yhteisiä kokouksia vuonna 2025 oli kuusi kappaletta.
- Kuule Mua- tapahtuma Ideaparkissa 22.2.2025

Alueellinen väkivallan ehkäisyn työryhmä

- Työryhmän kokoukset joka toinen kuukausi
- Työryhmän kokoonpanossa vain vähän muutoksia
 - Pirhan palvelulinjojen edustusta tulisi vahvistaa
- Käsittelyssä alueellinen väkivallan ehkäisytyön kehittäminen sekä kansalliset ohjelmat ja ohjaavat asiakirjat
- Kansallinen, velvoittava, väkivallan ehkäisyn koordinaatio toteutunut Pirkanmaalla työryhmän toiminnassa
- Kouluterveyskyselyn ja kansallisten tietokantojen muodostaman tiedon hyödyntäminen
- Pirkanmaan hyvinvointialueen henkilöstön kokema väkivalta uutena, kasvavana teemana työryhmän kokouksissa. Teema nousee myös päivitettävään alueelliseen toimenpideohjelmaan

Alueellinen väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelma, toimeenpano

- Väkivallan ehkäisyn toimenpide-ohjelma on toteutunut suunnitelmallisesti. Keskeisiä tavoitteita sekä niiden saavuttamiseen tarvittavia toimenpiteitä saatiin toteutettua suurelta osin vuoden 2025 loppuun mennessä.
- Ehkäisevän työn tiimin rakenteen muutos haastaa resurssien riittävydessä toimeenpanoon nähden
 - Henkilöstön koulutusten määrää joudutaan tulevaisuudessa vähentämään
 - Väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelma rakennettu alun perin kahden henkilötyövuoden resurssille
- Lähisuhdeväkivaltatyön avainhenkilömallin jalkauttaminen Pirhaan ei mahdollistu koordinaatioon tarvittavan resurssin puuttuessa
 - Keskustelu THLn asiantuntijoiden kanssa mahdollisuudesta pyrkiä jalkauttamaan malli Pirhaan 2027 vuoden aikana
- Väkivallantekijöiden pariin suunniteltu MATAC-toimintamalli ei toteudu tällä ohjelmakaudella

- MARAK-toimintamalli koko maakunnan alueella
- Kolmen työryhmän sijaan yksi kuukausittain kokoontuva työryhmä
- MARAK-työryhmän kehittäminen ja osaamisen varmistaminen systemaattisella kouluttamisella
 - Työryhmän kehittäminen ja koulutustyöskentely koordinoidaan ehkäisevän työn kokonaisuudesta
 - MARAK- ohjausryhmä aloitti työnsä
- Ankkuri-toimintamalli koko maakunnan alueelle vaiheittain vuoden 2025 aikana
- Seminaari Ankkuri- toimintamallin kehittämisestä
- Yhteistyö keskeisten sidosryhmien ja olemassa olevien rakenteiden kanssa tiiviisti
- Hankekehittäminen nuorten rikosasioissa (Risteys-hanke 1.9.2025 alkaen) tukee Ankkuri- toimintamallia kehittämällä soveltuvia toimintamalleja samalle kohderyhmälle

- Korkeakouluyhteistyö erilaisten hankkeiden kautta
- Asiantuntijavierailut Tampereen yliopiston sosiaali- ja terveystieteiden yksikön sosiaali- ja terveystieteiden yksikön järjestämisen kurssikokonaisuuksissa
- Koulutussisällöt väkivaltateemaiselle opintokokonaisuudelle Tampereen ammattikorkeakoulussa
- Sparrausapu digitaalisen väkivallan tunnistamiseen ja puuttumiseen liittyvän tutkimus- ja kehittämishankkeen konsortion kanssa.
- Polulle – tukea toimijuuden vahvistamiseksi – hanke aloitti 1.9.2025

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

Häpeän viitta pois harteilta

LÄHISUHDE-
VÄKIVALTA

– Minulla on oikeus turvallisiin ihmissuhteisiin. Minulla on oikeus elämäntyöhöni, rahavaroihini ja mielipiteisiin ja eitä minun rakkaistani elämä. Silloin kun joku ylittää tätä rajaa, se ei ole oikein. Silloin puhutaan väkivallasta; joku tunkeutuu minun alueellen ilman minun lupiani, herätteli Suvantopaikan työntekijä Tarja Mellanen parinkymmenen hengen yleisöä Muroleen kylätalolla.

– Hoitamatta jättäminen tilanteessa, jossa on hoidosta riippuvainen, on väkivallan muoto, laiminlyönti.

Muroleen-Teiskon Eläkeläiset järjesti viime viikon tiistaina Turvakahvit, joilla käsiteltiin ikäihmisten läheisissä ihmissuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa. Asiantuntijat Tampereen ensi- ja turvakoti ry:n ja Suvanto ry:n ylläpitämästä Suvantopaikasta sekä Pirkanmaan hyvinvointialueelta haastoivat pohtimaan bankalalta kuulostavaa aihetta.

Mellanen mukaan väkivalta ilmenee parisuhteessa muun muassa niin, että toinen osapuoli vaatii elämään hänen ehdoillaan. Taloudellista väkivaltaa esiintyy, kun läheinen alkaa rajata rahankäyttöä tai esimerkiksi lapsenlapsi vaatii rahaa. Omaishoitaja saattaa uupua, jolloin otteet ja sanat hoidettavaa kohtaan kovenevat.

**PIRKAN SUUNNITTELU-
PÄÄLLIKKÖ** Noora Kannisto lisäsi, että rakenteellisen väkivallan purjeita on esimerkiksi siinä, jos ei saa tarvitsemaansa kotihoitoa tai paikkaa

Tarja Mellanen ja Mika Vääränkivi rohkaisevat hakemaan apua, jos lähisuhdeväkivalta mietityttää.

Turvakahvit juotiin Muroleen kylätalolla parinkymmenen hengen voimin.

intervallijaksolle.

– Hoitamatta jättäminen tilanteessa, jossa on hoidosta

riippuvainen, on väkivallan muoto, laiminlyönti. Jos olette huolissanne itsestänne tai lä-

heisestänne, että te tarvitsitte hoitoa, mutta ette sitä saa, teillä on oikeus tehdä sosia-

– Olen kokenut ikäviä asioita muilta ja toisaalta olen käyttäytynyt huonosti.

huuoltolain mukainen huoli-ilmoitus. Teidän ei tarvitse ilmoittaaessanne tietää, mihin lakiin tämä liittyy. Jos Erkkilä ja Marjallassalla ei ole ruokaa, tehkää huoli-ilmoitus.

Huoli-ilmoituslomakkeen voi täyttää Pirhan verkkosivuilla tai soittaa palveluneuvontanumeroon. Hälytessään voi myös soittaa Suvantopaikkaan, jossa neuvotaan eteenpäin huoli-ilmoituksen tekemisessä. Suvantopaikka on matalan

kynnyksen avo-
palvelu ikäihmi-

KOLME NELJÄS-
sesta kohee jossa elämänsä väkivo-
teus. Kyse ei ole
parisuhteesta, v-
kiksi lapsen ja
tai anopin ja mi-
– Me ollaan
meidän asiat ei k-
muitten asiat ei
Kannisto harmitti

Suvantopaikka
Mika Vääränkivi
– Eipä näistä
lääkään puhuta li-
paljon kuin päät-
tin, että lähisu-
koskettaa jokaista
väkivaltaa ajatte-
se on kaikkea, mi-
pelottaa tai jollain
pahalta fyysisesti
sesti. Jos kukaan
elämänsä ja m-
niin kyllä olen
viä asioita muilt-
olen käyttäytynyt
jokainen ei tarvitse
ulkopuolista apua
tan jokaista miet-
on oma raja ja h-
käytöksen raja ja
läheisillä ihmisillä

Väkivalta hi-
usein pikkukuhja-
– Itäni ei ole
häistä häkeä ap-
kannattaa mah-
hyvissä ajojn r-
asioita. Vääränkivi
– Mellanen lisi
on tarjolla, kun v-
ottaa asian puhe-
lemätön kokem-
ta pistään vasta-
kulttua:

– Kukaan me-
väkivaltaisesta,
muokkaa meitä
Kun sen ymmä-
ehkä vähän ris-
viittaa harjoitella

Terhi Kääriäinen

Lähisuhdeväkivo-
tyvissä asioissa v-
yhteyttä Suvanto-
ip. 050 366 2376
palveluun liittyy
Pirkan palvelune-
meroon ip. 040

Kansallinen yhteistyö ja sen kehittäminen

- THL:n väkivallan ehkäisyn koordinaattoriverkostossa aktiivinen toiminta
- Kysely lähisuhdeväkivallasta asukkaille.
- Vuoden 2025 aikana päädyttiin toteuttamaan turvallisuuskyselyn osana – toteutus v. 2026
- Sisäministeriön nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisyn ja torjunnan yhteistyöryhmä aloitti toimintansa maaliskuussa 2025 ja jatkaa kesäkuun 2027 loppuun.
- Ehkäisevä työ yhdessä Tampereen kaupungin edustajan kanssa muodostamassa alueellista tilannekuvaa
- Päätös lähteä rakentamaan myös Pirkanmaan alueellista tilannekuvatyötä yhdessä kaupungin, poliisin ja hyvinvointialueen kesken
- Alkuvuodesta 2025 kutsu asiantuntijaksi kolmen ministerin pyöreän pöydän keskusteluun (Opetus- ja kulttuuriministeri, sosiaalityöministeri ja nuoriso- ja liikuntaministeri) nuorten kokemasta ja tekemästä väkivallasta
- Ihmiskaupan uhrien tunnistaminen ja tuki
- HVA-asiantuntijarooli verkkokoulun rakentamisessa
- Lainattiin asiantuntemusta myös sosiaalihuollon henkilöstölle kohdennetussa julkaisussa – lasten ja nuorten ihmiskaupan uhrien kanssa työskentely

- Asiantuntijuus keskeisten toimintaohjelmien valmistelussa vuosille 2026-2033
- Väkivallaton lapsuus
Toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä
- Istanbulin sopimuksen toimeenpano-ohjelma

Lähisuhdeväkivallan vastaisen työn rakenteita tulee vahvistaa – suosituksia nykytilan korjaamiseksi

Lähisuhdeväkivalta aiheuttaa inhimillisen kärsimyksen lisäksi merkittävät kustannukset yhteiskunnalle. Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn rakenteiden, koordinaation ja palvelujen tilanne vaihtelee alueittain. Lainsäädäntö väkivallan vastaisen työn rakenteista selkiyttäisi kuntien ja hyvinvointialueiden rooleja ja vastuita sekä lisäisi yhdenvertaisuutta.

→ Suositukset lyhyesti

- > Hyvinvointialueilla tulee olla pysyvät lähisuhdeväkivaltakoordinaattorit.
- > Väkivallan ehkäisyn poikkihallinnollinen yhteistyö tulee sitoa hyvinvointialueiden rakenteisiin.
- > Väkivallan eri osapuolille ja erityisryhmille tulee varmistaa yhdenvertaiset ja saavutettavat palvelut.
- > Koordinaatorakenteista ja lähisuhdeväkivallan vastaisen toiminnan järjestämisestä tulee säätää lailla.

Yhteistyöalueellinen työ ja kehittäminen Sisä-Suomessa

Esimerkkejä:

- Vuodesta 2023 yhteinen rakenne Etelä-Pohjanmaan ja Kanta-Hämeen väkivallan ehkäisyn vastuutoimijoiden kesken.
- Säännölliset tapaamiset ja yhteinen tiedonmuodostus ilmiöiden ja muuttuvan kansallisen ohjauksen äärellä
- Vuonna 2024 aloitettu työ nuorten väkivallantekijöiden parissa tehtävän työskentelyn kehittämisestä eteni 2025, kun Sisä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus tuli koordinoimaan työtä
- Yhteistyö Tampereen kaupungin kanssa
 - Pormestari Ilmari Nurminen perusti 28.8.2025 Tampereen keskustan turvallisuuden monialaisen kehittämisryhmän. Ryhmään koottiin kaupungin, poliisin, hyvinvointialueen, järjestöjen ja elinkeinoelämän asiantuntemus. Tavoitteena oli tarkastella keskustan turvallisuutta kokonaisuutena ja löytää yhteisiä ratkaisuja alueen haasteisiin.
 - Viisi kokousta v. 2025, kaksi kokousta 2026, raportointi ja mediatilaisuus
 - Rakanteet arjen turvallisuustyön kehittämiseksi

Koulutuksia toteuttamassa ja osaamista vahvistamassa

- Alkuvuonna 2025 Kolme koulutusta teemalla ”Miten kohdata nuori, jolle on tehty seksuaaliväkivaltaa?” Noin 220 osallistujaa kouluilta ja oppilaitoksista (Barnahus- satelliitti, Nuorten Exit ry ja Setlementti Tampereen tyttöjen talo) Lisäksi syventävä koulutus, jossa 103 osallistujaa
- Suun terveydenhoito, akuuttihoidon johtotiimi - väkivallan tunnistaminen
- Kevät 2025 Sairaalapalvelujen neljän eri yksikön väkivaltakoulutukset
- Keväällä 2025 Toimintaohje ammattilaisille alaikäiseen kohdistuneissa väkivaltaepäilyissä, n. 460 osallistujaa (Barnahus-satelliitti, Pirha & Sisä-Suomen poliisi)
- Maaliskuussa Väkivallan ehkäisyn ajankohtaiset – Kasvatus- ja perheneuvola, 47 osallistujaa (Barnahus-satelliitti mukana)

- Huhtikuussa Väkivallan ehkäisyn ajankohtaiset – Lasten, nuorten ja perheiden palvelut asiakasohjaus, 22 osallistujaa (Mukana Barnahus-satelliitti)
- Toukokuussa Mielenterveys- ja päihdepalvelut - väkivallan tunnistaminen ja puheeksi otto
- Toukokuussa Älä vaikene väkivallasta! Koulutus, n. 140 osallistujaa (Mukana Barnahus-satelliitti, Pirha, Sisä-Suomen poliisi & Tampereen ensi- ja turvakoti ry)
- Toukokuussa Neuvolapalvelut väkivallan tunnistaminen ja puheeksi otto
- Kesäkuussa Väkivallan ehkäisyn ajankohtaiset – Nopea perheohjaus, 13 osallistujaa
- Kesäkuussa Lastensuojelun kolmostien tiimi, kunniaan liittyvä väkivalta
- Kesäkuussa Työikäisten sosiaalipalvelujen asiakasohjaus - väkivalta
- Syyskuussa kaksi koulutuskokonaisuutta ”Ota päihteet ja väkivalta puheeksi” (mukana Barnahus-satelliitti)

Uusinta tietoa
väkivaltatyöstä!

Väkivaltatyön messut

- Lokakuussa Hyte haltuun helposti n. 30 osallistujaa
- Lokakuussa Väkivallan tunnistaminen ja puheeksi otto – Tampereen yksityinen varhaiskasvatus 14 hlö (mukana Barnahus-satelliitti)
- Syys-lokakuussa kolme koulutusta; Väkivallan tunnistaminen ja puheeksi otto – Kangasalan varhaiskasvatus, n. 210 osallistujaa (mukana Barnahus-satelliitti)
- Lokakuussa Talousneuvolan järjestämä koulutus taloudellisesta väkivallasta ja perhe- ja lähisuhdeväkivallasta. Kuulijoita enimmillään 48 (ulosottoviranomaiset, lastenvalvojat, velkaneuvonta, srk diakoniatyö sekä muut kolmannen sektorin toimijat ja esihenkilöt) Tilaisuudesta tehtiin myös tallenne

Lokakuussa Toimintaohje ammattilaisille alaikäiseen kohdistuneissa väkivaltaepäilyissä, n.160 osallistujaa (Barnahus-satelliitti, Pirha & Sisä-Suomen poliisi)

Marraskuussa muun muassa Ylöjärven pikkulapsiverkoston asiantuntijatapaaminen valtuustosalissa. Suunnittelupäällikkö puhumassa väkivallasta ja sen ehkäisystä, velvollisuuksista ja mahdollisuuksista korjaavien palvelujen kehittämisestä. Kuulijoita 85

- Näe, puhu, puutu – tietoisuuskampanja ja kulkue naisiin kohdistuvasta vakavasta väkivallasta
- Joulukuussa MARAK-koulutus kohdennetusti terveydenhuollon henkilöstölle

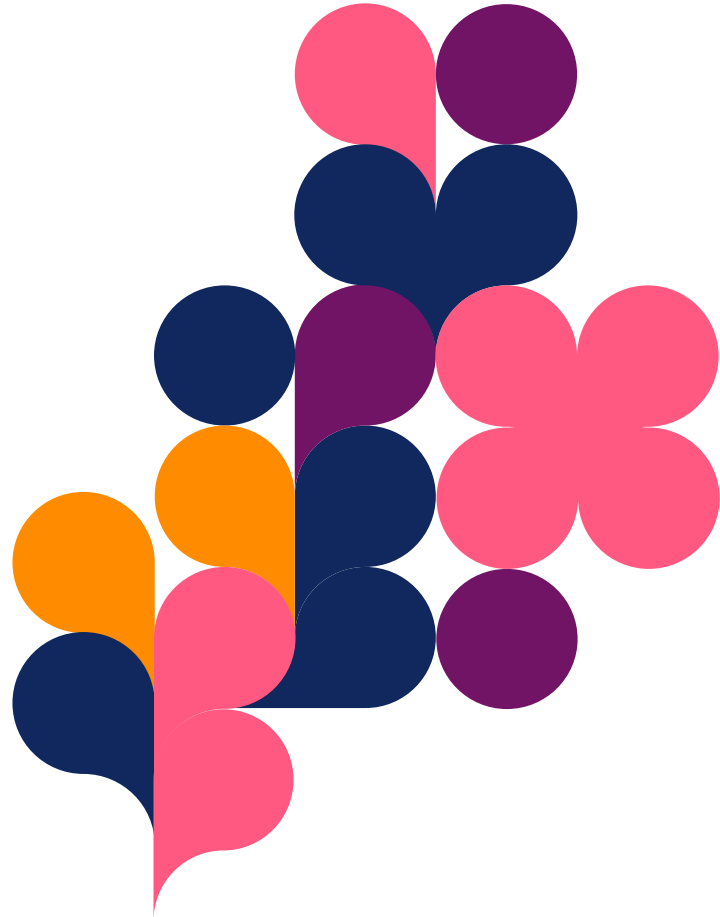
Seminaareja ja muita tilaisuuksia

- Lasten ja nuorten hyvinvointiseminaari huhtikuussa 2025
- Kätkeyt äänet 13.6. tietoisuustapahtuma ikääntyneisiin kohdistuvasta väkivallasta (kansallinen päätapahtuma v. 2025) Tampereen Tammelantorilla.
- Pirkanmaan väkivaltatyön messut 18.-19.3.2025 (Mukana myös Barnahus-satelliitti)
- Tampereen keskustan turvallisuuden työryhmän työskentely alkoi vuonna 2025
- Maaliskuussa Yhdyspintakierros Tampere
- Nuori 2025 -tapahtuma Tampere-talossa 1.-2.4.2025 (Barnahus-satelliitti)
- THL:n valtakunnallinen turvakotipäivä
- Lokakuussa 2025 Ikäihmiset ja päihteet- tilaisuus yhdessä lähitorien kanssa (yhdessä Kangasalan lähitorin miepä-asiantuntija Tanja Leijokari-Olosundé)
- Väkivaltatyön foorumi marraskuussa 2025 (mukana Barnahus- satelliitti)

Palvelupolkuja ja toimintaohjeita

- Väkivaltaa kokeneen alle 18-vuotiaan lapsen tai nuoren palvelupolku (Mukana Barnahus-satelliitti)
- Alle 15-vuotiaan väkivallan tekijän palvelupolku (Barnahus-satelliitti)
- Ihmiskaupan uhrin palvelupolku
- Lähisuhdeväkivaltaa kokeneen palvelupolku (Mukana Polulle -hanke)
- Toimintaohje ammattilaisille alle 18-vuotiaaseen lapseen tai nuoreen kohdistuneissa väkivaltaepäilyissä päivitetty 10/2025 (Barnahus-satelliitti)
- Toimintaohje IKI:n henkilöstölle - ikäihmisten kokema väkivalta

Noora Kannisto

Suunnittelupäällikkö
Ehkäisevän työn kokonaisuus
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimi
Pirkanmaan hyvinvointialue

noora.kannisto@pirha.fi

p. +35844 473 9735

[Apua väkivaltaan - pirha.fi](https://www.pirha.fi)

[Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen - pirha.fi](https://www.pirha.fi)

[Etusivu - Hyvinvointia elintavoilla - pirha.fi](https://www.pirha.fi)

<https://www.pirha.fi/>

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

KULTTUURIHYVINVOINTI

osana Pirkanmaan hyvinvointialueen HYTE-työtä, vuosiraportti 2025

LIITE 7 Hyvinvoinnin ja terveyden
edistämisen vuosiraporttiin 2025

KULTTUURIHYVINVOINNIN vuosiraportin sisällysluettelo:

- Saatesanat HYTE-tiimin kulttuurihyvinvoinnin vuosiraporttiin
- Kulttuurihyvinvointityötä ohjaavat asiakirjat Pirhassa
- Kulttuurihyvinvointi Pirkanmaan hyvinvointialueen Hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2023-2026 – yhdistävät teemat HVA, kunnat ja järjestöt
- Kulttuurihyvinvointi osana HYTE-työtä Pirhassa, resursointi ja työtehtävät 2025
- Yhteistyötä kulttuurihyvinvoinnin edistämisessä vuonna 2025
- Pirhan HYTE-suunnitelman painopisteiden alle sijoittuvat kulttuurihyvinvoinnin toimenpiteet vuonna 2025
- Pirhan Kulttuurisen vanhustyön verkoston perustaminen ja toiminnan käynnistäminen ja kulttuurisen vanhustyön kehittäminen
- Kulttuurihyvinvointipalveluiden laatukriteeristö sekä kansallisen käyttöönoton visio ja toimeenpanon painopisteet

Saatesanat HYTE-tiimin kulttuurihyvinvoinnin vuosiraporttiin

Kulttuurihyvinvointityön erityispiirre on yhdyspinnoilla tapahtuva yhteistoiminta hyvinvointialueen, kuntien ja kulttuurikentän kanssa. Vuonna 2023 valmistunut [Pirkanmaan alueellinen kulttuurihyvinvointisuunnitelma](#) on Pirkanmaan hyvinvointialueen strateginen asiakirja, ja se on yksi Pirhan hyvinvointisuunnitelman alasuunnitelmista. Suunnitelma esittää pirkanmaalaisten hyvinvointia tukevan yhteisen vision vuodelle 2030, kehittämisen painopisteet ja kokoaa kohdennettuja toimenpiteitä kulttuurihyvinvoinnin edistämiseksi. Suunnitelma sisältää kulttuurihyvinvointitavoitteiden ja laajan tietopohjan lisäksi myös toimia hyvinvointivaikutusten mittaamiseen. Pirkanmaan alueellinen kulttuurihyvinvointisuunnitelma päivitetään vuonna 2026.

Pirha on toteuttanut vuonna 2025 useita merkittäviä toimenpiteitä kulttuurihyvinvointityössään. Raportissa on esitelty muutamia näistä. Vuoden 2025 raporttiin on nyt nostettu pääteemaksi Kulttuurihyvinvointipalveluiden laatukriteeristö, joka on herättänyt paljon kiinnostusta valtakunnallisesti ja saanut kiitosta kulttuurihyvinvoinnin yhdyspinnan toimijoilta. Kriteeristö on myös saanut kansainvälistä huomiota ja kiinnostusta.

Kulttuurihyvinvointi Pirkanmaan hyvinvointialueen Hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2023-2026 – yhdistävät teemat HVA, kunnat ja järjestöt

Aktiivinen
kulttuurihyvinvointitiedon
jakaminen ja viestintä
(asiakas- ja
ammattilaisviestintä) ja kuhy-
osaamisen vahvistaminen

Kehittyvä
kulttuurihyvinvoinnin
elintapaohjaus,
palvelutarjotin, PTV yms.

Tiedolla johtaminen ja
laatu: taiteellisen ja
hyvinvointia tukevan
laadun tunnistaminen ja
määrittely, sekä
kirjaamisen ja mittaamisen
kehittäminen

[Pirkanmaan
hyvinvointialueen
hyvinvointikertomus-
ja suunnitelma 2023-
2026, pääsuunnitelma](#)

Kuhy-toiminnan ja -
palveluiden
saavutettavuuden ja
saatavuuden edistäminen
sekä väestön osallisuuden
tukeminen

Kulttuurihyvinvoinnin
rakenteiden ja prosessien
luominen, aktiivinen
monialainen
yhdyspintayhteistyö ja
toimeenpanon resursointi

Kulttuurihyvinvointi osana HYTE-työtä, resursointi ja työtehtävät 2025

- HYTE-tiimissä työskentelee yksi henkilö kulttuurihyvinvoinnin tehtävissä: kulttuurihyvinvoinnin suunnittelija (100 % työpanos)
- Kulttuurihyvinvoinnin suunnittelija edistää kulttuurihyvinvointia Pirhan sisällä ja yhdyspinnoilla Pirkanmaan kuntien ja kulttuuriorganisaatioiden kanssa, koordinoi kehittää, käyttöönottaa ja levittää kulttuurihyvinvoinnin toimintamalleja (mm. Kaikukortti), sekä osallistuu kulttuurihyvinvoinnin alueellisiin, kansallisiin ja kansainvälisiin kehitysverkostoihin.

Kulttuurihyvinvoinnin työtehtäviä HYTE-tiimissä vuonna 2025 mm.:

- Kulttuurihyvinvointipalveluiden laatukriteeristön laatiminen ja jatkotyöstäminen
- Kaikukortti-toimintamallin kehittäminen ja laajentaminen ja koko Pirkanmaan sote-vastuutahona toiminen Kaikukortti-toimintamallissa
- Pirkanmaan Taikusydän alueverkoston koordinointi: Verkoston toiminnan järjestäminen ja yhteistyön edistäminen. Aamukahvitilaisuuksien järjestäminen. Yhteistyö valtakunnallisen Taikusydän yhteyspisteen kanssa.
- KULTU-asiantuntijaryhmän koollekutsuja. Kulttuurihyvinvoinnin yhdyspintatyön kehittäminen.
- Kulttuurisen vanhustyön verkoston toiminnan käynnistäminen ja kulttuurisen vanhustyön kehittäminen.
- Kulttuurihyvinvoinnin puheeksioton mallin yhteiskehittäminen, koulutukset ja pilotointi
- Kulttuurihyvinvoinnin yhdyspintayhteistyö Pirkanmaan kuntien kanssa. Pirkanmaan Kulttuurin kuntaverkostoyhteistyö Operaation Pirkanmaan kuntien kanssa.
- Kulttuurihyvinvointitiedon jakaminen ja viestintä: Aktiivinen tiedon jakaminen ja viestintä eri alustoilla ja verkostoissa. Puheenvuoroja kulttuurihyvinvoinnista eri yhteyksissä (Pirhan sisällä ja ulkopuolella, yhdyspinnoilla).
- Kulttuurihyvinvoinnin kansallinen kehitystyö: Yhteistyö muiden hyvinvointialueiden, kulttuuriorganisaatioiden, Taiken ja Taikusydän-yhteyspisteen kanssa.

Yhteistyötä kulttuurihyvinvoinnin edistämisessä vuonna 2025, 1/3

- Pirha osallistui aktiivisesti kulttuurihyvinvoinnin valtakunnalliseen kehittämistyöhön yhteistyössä muiden hyvinvointialueiden, Taiteen edistämiskeskuksen ja Taikusydän-yhteyspisteen kanssa.
- Hyte-neuvottelu kuntien ja järjestöyhteistyöryhmän kanssa järjestettiin 16.5.2025. Kulttuurihyvinvoinnin teemat olivat esillä neuvotteluissa. Kulttuurihyvinvoinnin asiantuntijoina paikalla olivat järjestöyhteistyöryhmän kulttuuri- ja taidejärjestöjen edustajat sekä Pirhan kulttuurikoordinaattori.
- Hyte-aamukahvit järjestettiin kerran kuussa kutsuen alueen hyte-toimijoita kertomaan ja keskustelemaan toiminnastaan. Aamukahveilla kuultiin puheenvuoroja myös kulttuurihyvinvoinnista, mm. syyskuun aamukahveilla oli useampi puheenvuoro vauvakulttuurista.
- Pirkanmaan kuntien hyvinvointikoordinaattoriverkosto kokoontui säännöllisesti jakamaan tietoa ja suunnittelemaan yhteistä toimintaa. Kulttuurihyvinvointi säännöllisesti esillä myös näissä kokouksissa.
- Järjestöyhteistyöryhmä järjestäytyi uudelle toimintakaudelle. Pirkanmaan järjestöyhteistyöryhmään valittiin kulttuuri- ja taidejärjestöjen edustaja.
- Pirkanmaan kulttuurihyvinvoinnin asiantuntijaryhmä KULTU kokoontui säännöllisesti ympäri vuoden.
- Pirkanmaan Taikusydän –alueverkostossa tehtiin monialaista yhteistyötä ympäri vuoden. Aamukahvitilaisuuksia järjestettiin 7 kpl vuonna 2025.
- Pirkanmaan Taikusydän koordinaatio tuotti sisällön valtakunnalliseen Taikusydän webinaariin, joka järjestettiin 2.4.2025.

Yhteistyötä kulttuurihyvinvoinnin edistämisessä vuonna 2025, 2/3

- Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen julkaisussa ”Kulttuurihyvinvointialueet? Kulttuurihyvinvointitoiminnan tavoitteet, organisointi ja rahoitus hyvinvointialueilla” esiteltiin myös tapauskuvaus ”Tapaus Pirha”, jonka lähdeaineiston tuottamiseen Pirhan kulttuurihyvinvoinnin suunnittelija osallistui keskeisessä roolissa, ja Pirhan palvelulinjat tuottivat tietoa omista palveluistaan.
- Yhteistyötä tehtiin Taiteen edistämiskeskuksen Elämä vaatii taidetta -kirjahankkeen kanssa kulttuurihyvinvointia käsittelevän sisällön tuottamisessa ja kommentoinnissa. Lisäksi Pirhan kulttuurihyvinvoinnin suunnittelija kirjoitti kirjaan yhden osion.
- Kulttuurihyvinvoinnin puheeksiottoa koulutettiin mm. Kaikukortti-palautetilaisuuksien yhteydessä Nokialla, Orivedellä ja Tampereella. Osallistujina sote- hyte- ja kulttuurialan ammattilaisia Pirhasta, kunnista ja kulttuurikentältä.
- On järjestetty asukkaille ja sidosryhmille seminaareja ja tilaisuuksia yhteistyössä kuntien, kolmannen sektorin, oppilaitosten ja korkeakouluyhteisön kanssa, esimerkiksi Lasten ja nuorten hyvinvointiseminaari, jossa myös kulttuurihyvinvointi esillä.
- Pirha tuotti Kulttuurihyvinvoinnin asiantuntijapuheenvuoroja eri tilaisuuksiin, mm. Akaan yhdistysiltaan 26.11.2025 ja Keskustelua kulttuurista –tilaisuuteen Parkanossa 19.3.2025.
- Myös kuntalaisille suunnatuissa tapahtumissa kulttuurihyvinvointi esillä, esim. Pirkkalan puistoruokailussa 19.6.2025.

Yhteistyötä kulttuurihyvinvoinnin edistämisessä vuonna 2025, 3/3

- Kulttuurihyvinvoinnista on viestitty mm.
 - Pirkanmaan Taikusydän alueverkoston kautta kulttuurihyvinvoinnin yhdyspinnalle Pirkanmaalla
 - Taikusydän yhteyspisteen kautta kautta kulttuurihyvinvoinnin valtakunnalliselle yhdyspinnalle
 - Hyvinvointia elintavoilla -sivuston kampanjoissa (2–3/2025) kulttuurihyvinvointi oli näkyvillä sekä julisteissa että some-nostoissa
 - Pirhan Hyte-utiskirjeessä myös kulttuurihyvinvoinnin teemoja esillä
 - Hyvinvointia elintavoilla –sivusto, jossa myös kulttuurihyvinvoinnin sivut: Vuoden aikana sivunäyttöjä reilu 67 000 kpl, viime vuonna sivunäyttöjä kokonaisuudessaan reilu 21 000 kpl.
- Haetut hankkeet, joissa Pirhan kulttuurihyvinvointi on ollut mukana:
 - Terveysten edistämisen määräraha / TOSIKUVA, etsivä kulttuurinen vanhustyö, Tampere päähakija, Pirha osatoteuttajana, käynnistyy Pirhan osalta 1.4.2026
 - LAATUA! Kulttuurihyvinvointipalveluiden laatu- ja arviointiosaamisen vahvistaminen – hanke, PiiPoo koordinoija, Pirha osatoteuttajana, käynnistyy 1.2.2026
 - KULTAAMO - Kulttuurihyvinvointia ja parempaa arkea perheille, esr-haku: ei mennyt läpi

Pirhan HYTE-suunnitelman painopisteiden alle sijoittuvat kulttuurihyvinvoinnin toimenpiteet vuonna 2025, 1/2

1. Yksilöllisten hyvinvointia edistävien valintojen mahdollistaminen

- [Hyvinvointia elintavoilla –sivuston](#) kehittämistä jatkettiin ja täydennettiin mm. kulttuurihyvinvoinnin sisältöjä. Hyvinvointia elintavoilla –sivustoa pidettiin aktiivisena myös Ajankohtaista-palstan uutisten ja artikkeleiden yli julkaisun toimesta. Uutisia ja artikkeleita myös kulttuurihyvinvoinnista.
- Pirhan Elintapaohjauksen käsikirjan kulttuuriosioita on täsmennetty. Elintapaohjauksen palvelupolkua suunniteltaessa otettu huomioon myös kulttuurihyvinvoinnin näkökulmat
- Kulttuurihyvinvointipalvelujen laatukriteeristöä on tuotu kansallisesti toimijoiden käyttöön ja sen edelleen kehittämistä varten haettiin menestyksekkäästi ESR+-rahoitusta vuosille 2026-2028. Puheenvuoroja Laatukriteeristöä pidettiin runsaasti vuonna 2025: muun muassa Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kansallisen palvelukonseptin tulokset käyttöön –RRP seminaarissa, Taiku sydämen valtakunnallisessa webinaarissa ja ministeriöiden yhteisessä TAIKU 4 -yhteistyöryhmässä.
- Kulttuurihyvinvointipalveluiden laatukriteeristöä myös jatkokehitettiin syksyllä 2025. Kehittämistyön tuloksena syntyi *Opas kulttuurihyvinvointipalveluiden laatukriteeristöön*, joka tarjoaa napakan johdannon kriteeristöön. Lisäksi työ tuotti täsmennetyt ja selkeytetyn laatukriteeristön, uudelleen ryhmitellyt ja muotoillut kriteerit sekä vision kriteeristön kansallisesta käytönotosta.

2. Liikkumisen ja aktiivisuuden edistäminen

- Kulttuurihyvinvoinnin puheeksioton mallin materiaalien kehittämistä jatkettiin kansallisena yhteiskehittämisenä. Vuonna 2025 valmistui muun muassa kuntalaisille suunnattu kulttuurihyvinvointijuliste, jonka tavoitteena on herättää asukkaiden kiinnostus ja tukea oman kulttuurihyvinvoinnin tunnistamista. Materiaaleja käännettiin myös ruotsiksi ja englanniksi saavutettavuuden parantamiseksi. Kulttuurihyvinvoinnin puheeksioton lyhytkoulutuksia järjestettiin esimerkiksi Kaikukortti-toimintamallin palautetilaisuuksien yhteydessä Nokialla, Orivedellä ja Tampereella. Kulttuurihyvinvoinnin puheeksioton malli ja kaikki materiaalit ovat saatavilla Innokylässä.
- Hyte haltuun helposti -koulutuksessa (1.10.2025) Pirhan sote-ammattilaisille oli varattu kulttuurihyvinvoinnille oma erillinen osuus.
- Pirkanmaan elintapaohjauksen verkosto on järjestänyt kuukausittain tapaamisia sote-asemien yhdyshenkilöille, elintapaohjausta kehittäville ammattilaisille ja Pirkanmaan liikuntaneuvojille. Elintapaohjauksen verkostossa myös kulttuurihyvinvoinnin teemat esillä. Verkoston yhdyshenkilöille järjestettiin STM:n LIIRA-päivä, osallistujia reilu 60.

Pirhan HYTE-suunnitelman painopisteiden alle sijoittuvat kulttuurihyvinvoinnin toimenpiteet vuonna 2025, 2/2

3. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen

- Pirkanmaan Taikusydän -alueverkosto vahvisti kulttuurihyvinvoinnin ammattilaisten ymmärrystä mielen hyvinvoinnin edistämisestä ja käynnissä olevasta toiminnasta. Pirha koordinoi verkostoa yhdessä Kulttuurikeskus PiiPoon ja Tampereen kaupungin kanssa, ja avoin verkosto kokosi kulttuurin ja hyvinvoinnin ammattilaisia, kuntia, yhteisöjä ja opiskelijoita. Säännöllisissä aamukahvitilaisuuksissa syvennettiin osaamista ajankohtaisilla asiantuntijapuheenvuoroilla ja keskusteluilla, joissa mielen hyvinvointi oli vahvasti esillä. Tiivis yhteistyö valtakunnallisen Taikusydämen kanssa tuki yhteistä kehittämistä ja tiedon jakamista.
- Paremman arjen askeleet –ryhmätoiminta saatiin suunniteltua ja käynnistettyä kahdella ryhmällä Tampereella. Ryhmien osallistujat kokivat positiivisia vaikutuksia hyvinvointiinsa. Paremman arjen askeleet -ryhmätoiminnassa kulttuurihyvinvoinnille varattiin oma erillinen ryhmäkerta.

4. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen

- Kulttuurihyvinvoinnin osallisuutta vahvistettiin Kaikukortti-toiminnalla Tampereella, Nokiolla, Valkeakoskella ja Orivedellä. Kaikukortti edistää yhdenvertaisuutta ja taloudellista osallisuutta, ja sen ympärille rakennettiin myös osallistavaa kehittämistoimintaa. Tampereella jatkettiin Kaikukortin asiakasraati-toimintaa, jonka puitteissa tehtiin yhteistyötä mm. Tampere Filharmonian kanssa. Kaikukortti-toimintaa kehitettiin myös muissa kunnissa, esim. Nokian kehittämistyöpajassa, ja kaikissa kunnissa järjestettiin vuosittainen palautetilaisuus toimijoille. Kaikukortti-toimintamallissa tehtiin tiivistä yhteistyötä kuntien sekä Kaikukeskuksen ja Kulttuuria kaikille -palvelun kanssa. Kaikukortti-työpajoja järjestettiin Pirkkalassa, Vesilahdella ja Nokiolla.
- Pirkanmaan järjestöyhteistyöryhmä järjestäytyi uudelle toimikaudelle. Pirkanmaan järjestöyhteistyöryhmään nimettiin myös uusi kulttuuri- ja taidejärjestöjen edustaja.
- HYTE-tiimi koordinoi vuosittaisen kuntien, kolmannen sektorin ja korkeakouluyhteisön kanssa järjestetyn Lasten ja nuorten hyvinvointiseminaarin 11.4.2025. Seminaarin teemana oli lapsiperheköyhyys ja ylisukupolviset ilmiöt. Seminaarissa kulttuurihyvinvoinnista kuultiin kaksi asiantuntijapuheenvuoroa.

Pirhan Kulttuurisen vanhustyön verkosto

- Keväällä 2025 on perustettiin Pirhan Kulttuurisen vanhustyön verkosto. Verkoston perustaminen on ensimmäinen askel kohti selkeämpää asiantuntijuutta, vahvempaa yhteistyötä ja vaikuttavampaa kulttuurista vanhustyötä Pirhassa. Tässä uutinen [Pirhan Kulttuurisen vanhustyön verkostosta](#).
- Pirhassa työskentelee tällä hetkellä noin 30 henkilöä, joiden työn tavoitteena on vahvistaa hoivakodeissa asuvien ikäihmisten mahdollisuuksia nauttia kulttuurista ja taiteesta ja turvata asukkaiden kulttuuriset ja sivistykselliset oikeudet. Työn nimikkeet ovat moninaiset: mm. kulttuuriohjaaja, virikeohjaaja, askartelunohjaaja, ohjaaja.
- Pirhan Kulttuurisen vanhustyön verkosto on Pirhan ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä toimiville kulttuurihyvinvoinnin työntekijöille suunnattu. Verkostossa on mukana kulttuurin parissa työskenteleviä myös Pirhan Vammaisten palveluista.
- On tunnistettu, että kulttuuriohjaajien (ja samaa työnkuvaa tekevien) työtä ja työn rakenteita on tarve kehittää Pirhassa. Kulttuurisen vanhustyön verkoston perustaminen on osa sitä, mutta muitakin toimenpiteitä vaaditaan. Alla muutamia tavoitteita:
 - Asiantuntijuuden kirkastaminen ja työkuvan yhdenmukaistaminen
 - Osaamisen kehittäminen ja laadun varmistaminen
 - Yhteinen työ ja yhteistyö
 - Linkittyminen valtakunnalliseen kehittämiseenTällä varmistetaan palveluiden tasapuolisuus / ikaäntyneiden yhdenvertaisuus, ja onnistuessaan kulttuurihyvinvointitoiminta helpottaa myös hoitotyön kuormittavuutta ja tuo työntekijöiden veto- ja pitovoimaa asumisen palveluihin.

Lisätietoja verkostosta mm. Hanna Korhoselta (hanna.korhonen@pirha.fi)

Kulttuurihyvinvointi- palveluiden laatukriteeristö

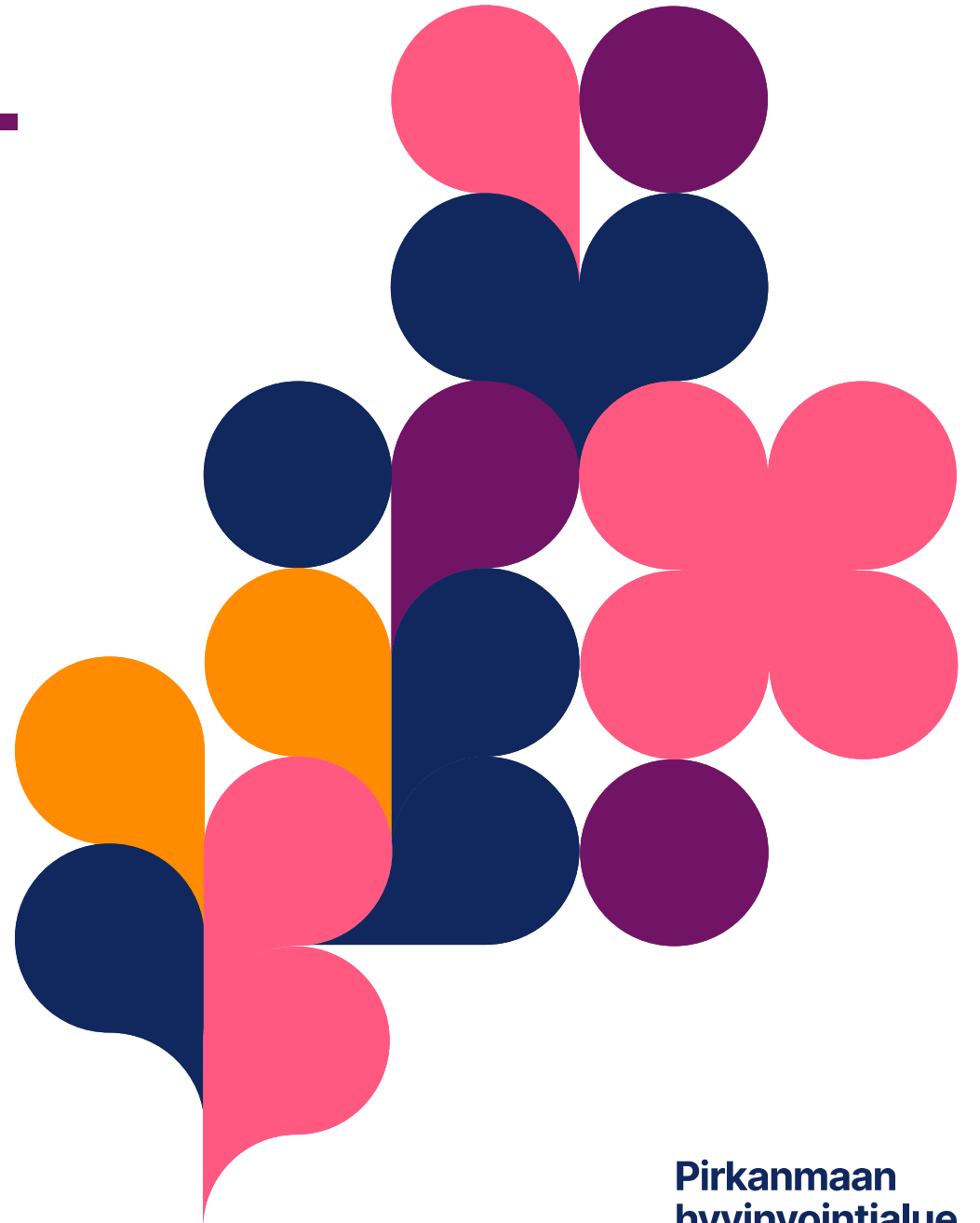
Hanna Korhonen

kulttuurikoordinaattori, suunnittelija /
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimi,
Pirkanmaan hyvinvointialue

&

Pilvi Kuitu

väitöskirjatutkija /
Tampereen Yliopisto, Terveystieteet, Kansanterveys
Toiminnanjohtaja /
Kulttuurikeskus PiiPoo

Kulttuurihyvinvointipalvelujen laatukriteeristön kehittäminen vuonna 2025

- Kulttuurihyvinvointipalvelujen laatukriteeristöä kehitettiin 2024-2025. Vuonna 2025 se on tuotu kansallisesti toimijoiden käyttöön. Laatukriteeristöä on esitelty eri tilaisuuksissa sekä Pirkanmaalla että valtakunnallisesti vuonna 2025: muun muassa Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kansallisen palvelukonseptin tulokset käyttöön –RRP seminaarissa sekä RRP-kehittäjäverkostossa, Taiteen edistämiskeskuksen webinaarissa, Taikusydämen valtakunnallisessa webinaarissa ja ministeriöiden yhteisessä TAIKU 4 -yhteistyöryhmässä.
- Kulttuurihyvinvointipalveluiden laatukriteeristöä myös jatkokehitettiin syksyllä 2025, ja työn tavoitteena oli vahvistaa kriteeristön käytettävyyttä, selkeyttä ja soveltuvuutta erilaisiin toimintaympäristöihin sekä tukea sen käyttöönottoa ensin Pirkanmaalla ja myöhemmin valtakunnallisesti.
- Kehittämistyön tuloksena syntyi Opas kulttuurihyvinvointipalveluiden laatukriteeristöön, joka tarjoaa napakan johdannon kriteeristöön. Lisäksi työ tuotti täsmennetyn ja selkeytetyn laatukriteeristön, uudelleen ryhmitellyt ja muotoillut kriteerit sekä vision kriteeristön kansallisesta käyttöönotosta.
- Laatukriteeristö-materiaalit tulevat myös pirha.fi/kulttuurihyvinvointiammattilaiselle –verkkosivuille.
Lisäksi materiaalit tulevat myös [Innokylään](#).

Yhteinen laatukriteeristö palveluiden järjestäjille, tilaajille, tuottajille ja vastaanottajille

Laatukriteeristön taustalla on kulttuuri-, sote- ja kuntakentällä yhteisesti todettu tarve entistä paremmin tunnistaa, selkeyttää, sanoittaa ja myös vahvistaa kulttuurin ja taiteen vaikutuksia väestön hyvinvointiin ja terveyteen.

Laatukriteeristö:

- Tukee palveluiden toteuttamista eri toimintaympäristöissä hyvinvointialueilla, kunnissa ja kulttuurikentällä ja näiden yhdyspinnoilla
- Selkiyttää kulttuurihyvinvoinnin sanastoa ja käsitteistöä
- Edistää palveluiden ja tuottamisen prosessin laatua
- Syventää sote- ja kulttuurikentän yhteistä laatuajattelua, vaikutusten tunnistamista ja hankintaosaamista
- Kehittää kulttuurihyvinvointiin liittyvää tiedolla ohjaamista ja johtamista
- Luo pohjaa arvioinnin kehittämiseksi

Kulttuurihyvinvointipalveluiden laatukriteeristö, missä ja miten kriteeristö on työstetty?

- Laatukriteeristö on työstetty Pirkanmaan hyvinvointialueella Hoitoon pikaisesti Pirkanmaalla uusilla toimintamalleilla (Hoppu 2) -hankkeessa osana Sosiaali- ja terveysministeriön koordinoimaa Suomen kestävän kasvun ohjelmaa (RRP, Pilari 4, Investointi 2) vuosina 2023-2025
- Kriteeristön laatimisesta ovat vastanneet Pilvi Kuitu Kulttuurikeskus PiiPoo / Tampereen Yliopisto ja Hanna Korhonen / Pirkanmaan hyvinvointialue. Työtä koordinoi Pirkanmaan hyvinvointialueen Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimi.
- Kriteeristön työstöön osallistui lähes 100 kulttuurin, hyvinvoinnin ja sote-alan asiantuntijaa

Mm. Pirkanmaan hyvinvointialueen eri palvelulinjoilta, sote-järjestöistä, Pirkanmaan kunnista, taide- ja kulttuurialan järjestöistä ja taiteen vapaalta kentältä, sekä valtakunnallisista asiantuntijaorganisaatioista ja valtion hallinnosta: mm. Taiteen edistämiskeskus, valtakunnallinen Taikusydän yhteyspiste, Sosiaali- ja terveysalan kansallinen vaikuttavuuskeskus, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Sosiaali- ja terveysministeriö.

Kulttuurihyvinvointipalveluiden laatukriteeristö

pohjautuu INNATE-viitekehukseen

- Kriteeristö pohjautuu Lontoon yliopiston Behavioural Science and Health -tutkimusyksikön INNATE -the INgredients iN ArTs in hEalth - tutkimushankkeen viitekehukseen.
- Laadun elementtien listassa on huomioitu mm. Harrastamisen Suomen mallin saavutettavuussuosituksia, THL:n Hyte-toimintamallin arviointikriteereitä sekä Suomi.fi-palvelutietovarannon (PTV) ja Lähellä.fi -alustoilla käytettyjä määritelmiä.

Lue lisää laatukriteeristön taustasta Innokylästä:

<https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/kulttuurihyvinvointipalveluiden-laatukriteeristo-pirkanmaan-hva-rrp-p4-i2>

Tekee monimutkaisesta keskusteltavan ja käytettävän

Taidepalvelut ja kulttuuriharrastukset sisältävät useita eri osa-alueita, joiden tiedetään edistävän terveyttä. Näihin kuuluvat muun muassa sosiaalinen vuorovaikutus, aistien aktivointi, tunteiden ilmaisu, kognitiivinen stimulaatio ja fyysinen aktiivisuus.

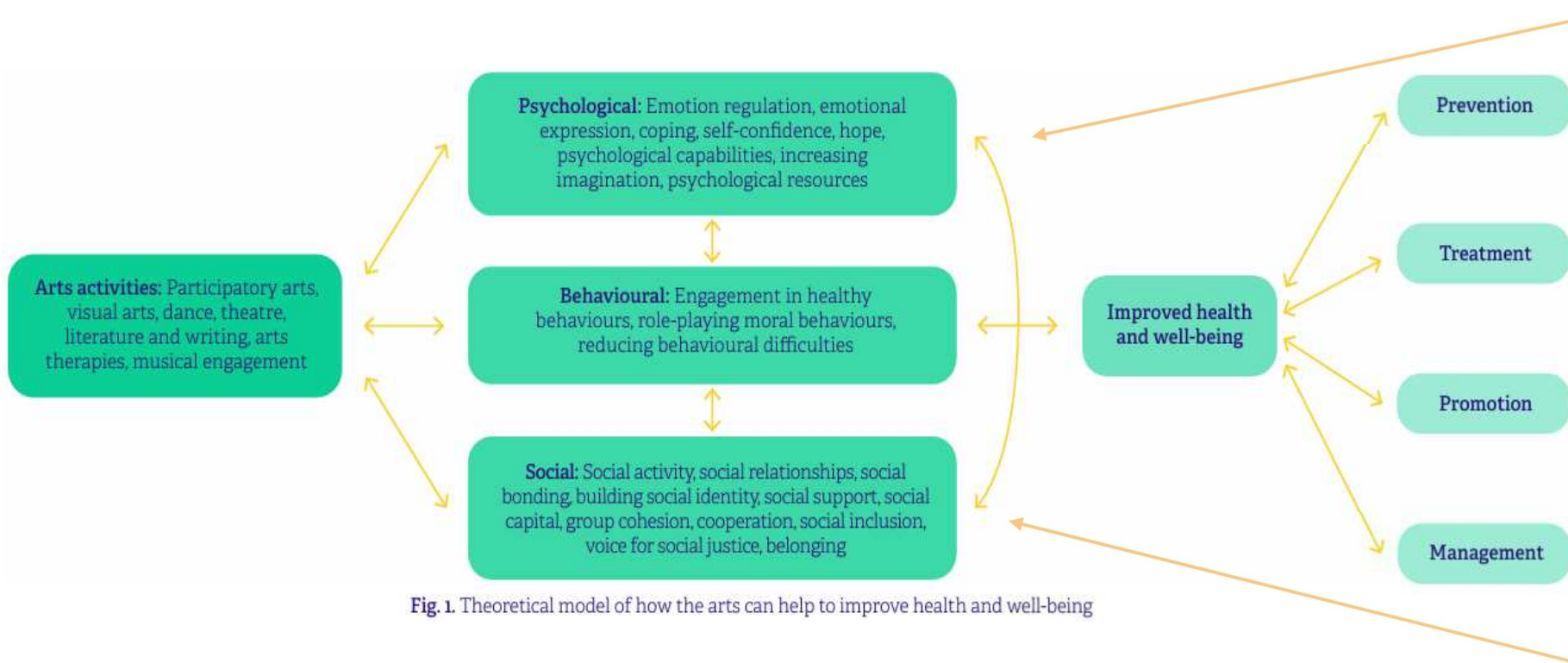

Fig. 1. Theoretical model of how the arts can help to improve health and well-being

Taide- ja kulttuuri toiminnassa aktivoituvat hyvinvointia tuottavat mekanismit ja hyvinvoinnin edistämisen potentiaali

Psykologiset: tunteiden tunnistaminen, tunteiden ilmaisu, tunteiden säätely, toivo, itsetunto, mielikuvitus psykologiset resurssien käyttö ja vahvistuminen

Käyttäytyminen: sitoutuminen terveisiin elämäntapoihin, moraaliset valinnat, haittakäyttäytymisen väheneminen (kun tilalla mielekästä tekemistä)

Sosiaalinen: sosiaalinen aktiivisuus, ihmissuhteet, yhteenkuuluvuuden tunne, sosiaalisen identiteetin rakentuminen, sosiaalisen tuen kokeminen, sosiaalisen pääoman vahvistuminen, osallisuuden vahvistuminen, kuulumisen tunne, toimijuuden kokemus

Kulttuurihyvinvointipalveluiden laatukriteeristö sisältää:

- **Tietoa laatukriteeristön tarkoituksesta ja taustasta sekä mm.**
 - keskeiset käsitteet ja määritelmät**
 - tietoa INNATE-viitekehyksestä**
- **Perustietojen muistilistan** (esim. tarjouksen tai sopimuksen laatimisen tueksi)
- **Muistilistan palvelukuvauksen laatimiseen osallistujille**
- **Laadun elementtien listan**

Kulttuurihyvinvointipalvelun perustietojen muistilista

1. Palvelun järjestäjä / tilaaja / tuottaja / vastaanottaja(t)
2. Yhteystiedot ja yhteyshenkilö
3. Kulttuurihyvinvointipalvelun nimi
4. Palvelun sisältämä taiteenlaji tai -lajit
5. Palvelun sisältämät toimintamuodot
6. Kohderyhmä tai muu kohdennus
7. Toiminnalle asetetut keskeiset tavoitteet
8. Palvelun saatavuus
9. Määrä ja kesto
10. Enimmäis- ja vähimmäisosallistujamäärä/ ryhmä tai tapahtuma
11. Missä toteutetaan
12. Muut palvelun toteuttamisen reunaehdot
13. Hinta, josta käy selkeästi ilmi kaikki palveluun liittyvät kuluerät
14. Palvelun tuottajan tiivis esittely
15. Palvelureferenssit ja lisätietolähteet

(Laatukriteeristössä laajempi muistilista&tukikysymyksiä)

Muistilista palvelukuvauksen laatimiseen osallistujille

Palvelukuvaus kuvaa keskeistä sisältöä kansantajuisesti ja innostavasti.

Palvelukuvauksen pohjalta voidaan laatia nk. viestintäteksti.

Palvelukuvaus sisältää sellaiset tiedot, joita mahdollinen osallistuja tarvitsee osallistumispäätöksen tekoon:

Mm. mitä, missä, kenelle, koska, miten, miksi, milloin, kuinka paljon, paljonko osallistuminen maksaa ja kuka järjestää?

(Laatukriteeristössä laajempi muistilista & tukikysymyksiä palvelukuvauksen / viestintätekstin laatimisen tueksi.)

Laadun elementtien lista on jaettu 10 yläkategoriaan ja niiden alle 26 alakategoriaan

Kategorioihin on kirjattuja palvelua kuvaavia vaihtoehtoisesti valittavia elementtejä ja sisältöjä yhteensä 369 kpl.

1 Taiteenlajit	6 Tuottamisen prosessi, resurssit ja osaaminen
2 Toiminnan sisällöt ja aktiviteetit Taiteen tekemiseen ja kokemiseen liittyvät sisällöt Terapeuttiset menetelmät ja muut sisällöt	Koordinoinnin ja tuotannon laatu Resurssit Organisaation osaaminen ja kokemus
3 Hyvinvointiin ja terveyteen liittyvät tavoitteet	Laatusertifikaatit ja muut laatua ohjaavat kriteerit Työntekijöiden asema ja osaamisen tukeminen
4 Toimintatavat Aktiivisuuden muodot Toiminnan ohjauksen taso Toiminnan ohjaajat Ohjaajien osaaminen ja koulutus Vuorovaikutuksen muodot Toteutusympäristö, ilmapiiri ja tunnelma Osallistujien asema, heitä yhdistävät tekijät ja suhteet toisiinsa Vuorovaikutuksen muodot ja merkitys	7 Palveluohjaus, ilmoittautuminen ja viestintä Asiakasohjaus, osallistujahankinnan keinot ja ilmoittautumiskanavat Viestintäkanavat ja viestinnän laatu
5 Tilat, materiaalit ja välineet Tilat ja niiden soveltuvuus Materiaalit Tilojen esteettömyys ja apuvälineet Välineet	8 Vastuullisuus Kestävyys ja turvallisuus Eettisyys
	9 Saavutettavuus Sosiaalinen saavutettavuus Viestinnällinen ja kielellinen saavutettavuus Taloudellinen saavutettavuus
	10 Palautteen keruu, arviointi ja raportointi

Kulttuurihyvinvointipalveluiden laadun elementit

Palveluiden laadun elementit

- Sisältävät kaikkia palveluja koskevia yleisiä elementtejä sekä yksityiskohtaisempia palveluiden tekijöitä, jotka kaikki vaikuttavat osaltaan laatuun.
- Kategorioista valitaan tarvetta, tavoitteita tai palvelun toteutusta parhaiten kuvaavat elementit sekä toteutuksen toimintatapoja ja prosessin määrittelevät tekijät.
- näiden valintojen pohjalta rakentuu kyseisen palvelun laadun kuvaus

Esimerkki:
Hyvinvointia ja terveyttä tukevat tavoitteet

2. Hyvinvointia ja terveyttä tukevat tavoitteet

Esim.

Toimintakyvyn ylläpito
Toimintakyvyn kohentuminen
Elämänhallinnan ja elämänhallinnan kokemuksen vahvistaminen
Merkityksellisyiden kokemuksen vahvistuminen
Yksinäisyyden ja sosiaalisen eristytymisen vähentäminen
Yksinäisyyden tunteen ja/tai kokemuksen vähentäminen
Osallisuuden kokemuksen ja osallisuuden vahvistaminen
Kyvykkyyden kokemusten ja kyvykkyyden vahvistaminen
Toimijuuden kokemuksen ja toimijuuden vahvistaminen
Mielenterveyden vahvistaminen
Mielialan kohentuminen
Tukee mielenterveyden haasteiden kanssa pärjäämistä
Ehkäisee ja vähentää negatiivisia tunteita, kuten ahdistuneisuutta, masentuneisuutta ja surullisuutta
Edistää mukautumis-, sopeutumis- ja sietokykyä eli resilienssiä
Tukee haastavassa elämäntilanteessa selviytymistä
Vahvistaa kuulumisen, yhteisöllisyyden ja merkityksellisyiden tunnetta
Auttaa luomaan uusia ystävyyssuhteita ja sosiaalisia kontakteja
Lisää työhyvinvointia
Lisää arjen aktiivisuutta
Herättelee ja vahvistaa osallistumismotivaatiota
Tukee läsnäolotaitoja, pysähtymistä ja rauhoittumista
Synnyttää tai vahvistaa esteettisen kokemuksen kykyä
Synnyttää tai vahvistaa henkistä- ja mielen hyvinvointia
Vahvistaa ja synnyttää luontoyhteyden kokemuksia
Vahvistaa toimintamotivaatiota (antaa syyn lähteä liikkeelle, liikkumaan ja osallistumaan)
Tukee itseluottamusta ja vahvistaa myönteistä minäkuvausta
Vahvistaa itseilmaisukykyä ja -rohkeutta
Tukee kielen oppimisessa
Monipuolistaa ilmaisukeinoja ja auttaa ilmaisemaan tunteita ja ajatuksia eri tavoin
Tukee omien vahvuuksien, kykyjen ja kiinnostusten tutkimisessa ja tunnistamisessa
Vahvistaa yleisen terveyden ja hyvinvoinnin kokemusta
Lisää fyysistä aktiivisuutta ja vahvistaa kehon hallintaa
Parantaa hienomotoriikkaa
Parantaa tasapainoa ja kävelyn sujuvuutta
Tukee omaa hyvinvointia ja terveyttä edistävien valintojen tekemistä

...ks. lisää LaatuKriteeristöä

Käyttö palveluprosessin kaikissa vaiheissa

Kriteeristö on hyödynnettävissä palveluprosessin eri vaiheissa ja rooleissa:

- **Järjestäjät/tilaajat:** kilpailutus, tarjouspyynnöt, tarvekuvaukset, tavoitteiden asettaminen, hankesuunnitelmat.
- **Tuottajat:** sisällön kehittäminen, suunnittelu, palvelumuotoilu, prosessikuvaukset.

Tukee yhteistä suunnittelua ja keskustelua tilaajan, tuottajan ja vastaanottajan välillä.

Toimii arvioinnin ja mittaamisen apuna kaikille osapuolille, myös rahoittajille

Käytettävissä tarkistuslistana laadukkaan kulttuurihyvinvointipalvelun suunnittelussa, tuotannossa ja arvioinnissa

Laatukriteeristön pilotointi Tampereella 2025

- Testattu Pirhan, Tampereen kaupungin ja kulttuuritoimijoiden yhdyspinnalla Taiteilijakummi- ja Tanssikummi®-toiminnassa
 - Käytettiin mm: yhteisen ymmärryksen lisäämiseen ja laadun elementtien kirkastamiseen
- Käytetty Tampereella myös vaikuttavuustiedon suunnittelun tukena:
 - Pohdittu mittareita kulttuurihyvinvoinnin vaikuttavuuden seurantaan ja tiedonkeruuseen
- Tampereella kaupungilla Laatukriteeristö on otettu käyttöön Kulttuuri- ja liikuntarahaston rahoituspäätösten valmistelun ja päätöksenteon työkaluksi sekä osaksi hakulomaketta, jolla toimijat hakevat rahoitusta.

Kansallisen käyttöönoton visio

Kulttuurihyvinvointipalveluiden laatukriteeristö kansalliseksi perustaksi laadukkaalle sektorirajat ylittävälle kulttuurihyvinvointityölle

Vuonna 2030 kulttuurihyvinvointipalvelut ovat kiinteä osa suomalaista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Yhteinen laatukriteeristö ja sen pohjalta kehitetyt sektorirajat ylittävät toimintatavat luovat perustan palveluiden ammattimaiselle järjestämiselle, suunnittelulle, toteutukselle, arvioinnille ja kehittämiselle.

Jaetut päämäärät, laajentunut osaaminen ja yhteinen kieli vahvistavat kulttuurihyvinvoinnin yhdyspintaa hyvinvointialueiden, kuntien ja kulttuurikentän välillä.

Kansallisen käyttöönoton visio, Toimeenpanon painopisteet

Yhteinen kehittämialusta ja jatkuva oppiminen

Laatukriteeristö toimii alustana, jonka avulla jaetaan tietoa, käydään keskustelua, kehitetään palveluja vastaamaan tunnistettuja tarpeita sekä vahvistetaan hyvien käytäntöjen ja näyttöön perustuvien toimintamallien käyttöönottoa. Tämä tukee jatkuvaa oppimista, vahvistaa palveluiden ammattimaisuutta sekä lisää kulttuurihyvinvoinnin näkyvyyttä, tunnettuutta ja uskottavuutta osana hyvinvointipalveluiden kokonaisuutta.

Kielen ja käsitteistön laatuajattelulle ja sen toimeenpanolle. Se yhdistää eri toimijat — tilaajat, tuottajat, järjestäjät, kehittäjät, rahoittajat ja kansallisen ohjauksen — kulttuurihyvinvoinnin tavoitteiden ja arvojen ympärille.

Kriteeristön käytön avulla

- vahvistetaan tilaajaosaamista hyvinvointialueilla ja kunnissa,
- kehitetään tuottaja- ja taiteilijaosaamista palveluiden laadun ja vaikuttavuuden varmistamiseksi,
- määritellään ja luodaan läpinäkyvät rakenteet ja toimintamallit arvioinnille ja laadun ohjaukselle.

Vaikutustavoitteiden asettaminen, tunnistaminen ja seuranta

Laatukriteeristön käyttö tukee kulttuurihyvinvointitoiminnan tavoitteiden määrittelyä, vaikutusten tuottamista ja tunnistamista. Kriteeristön systemaattinen käyttö palveluprosessin eri vaiheissa tukee laatuajattelua ja ohjaa toimijoita huomioimaan sekä yksilö- että yhteisötason hyvinvointivaikutuksia. Se auttaa huomioimaan hyvinvointia synnyttäviä toimintatapoja ja niiden taustalla olevia mekanismeja, lisää ymmärrystä taidetoiminnan moninaisista mahdollisuuksista, tukee sisältöihin liittyvien valintojen tekemistä. Kriteeristö luo pohjaa mittaamiseen ja pitkäjänteiseen seurantaan.

Taidetoiminnan monimuotoisuus vahvuutena

Kulttuurihyvinvointipalveluiden vaikuttavuutta vahvistaa taiteenlajien, toimintatapojen ja menetelmien moninaisuus. Laatukriteeristö tunnistaa tämän monimuotoisuuden voimavarana, ei haasteena. Kulttuuritoimintaan luontaisesti kuuluvat osallistujalähtöisyys sekä sisältöjen räätälöinti, osallistujien tarpeet ja olosuhteet huomioiden, tukee palveluiden saavutettavuutta ja vaikutusten syntyä. Kriteeristö tukee eri konteksteissa toteutettavien toimintamallien kehittämistä, aina yksilöllisistä osallistumisen kokemuksista laajoihin yhteisöllisiin prosesseihin.

Jatkokehittäminen ja kriteeristön käytettävyys

- Käyttökokemusten keräys jatkuu (3/2025-)
- Tarvitaan vielä jatkokehittämistä mm. käytettävyyden osalta
- Koulutus ja juurrutus (valtakunnallisesti)
- Tulevaisuudessa: kriteeristön kytkeminen mm. arviointiin, mittaamiseen ja rahoitukseen
- Seurannan mittarien ja niiden käytön kehittäminen osaksi palveluprosessia ja taidetoimintaa
- Käytettävyyden kehittäminen – digitaaliset käyttöympäristöt
- Yhteiskehittäminen ja kulttuurialan koulutus
- Laaditaan validoituihin mittareihin perustuva mittarikkokonaisuus ja sen pohjalta digitaalinen mittaamisen ja arvioinnin työkalu valtakunnalliseen käyttöön.

Kulttuurihyvinvointi-palveluiden laatukriteeristö:

Hanna Korhonen

Kulttuurikoordinaattori, suunnittelija /

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimi

Pirkanmaan hyvinvointialue

hanna.korhonen@pirha.fi

p. +358 44 473 5107

www.pirha.fi/web/hyvinvointiaelintavoilla

Pilvi Kuitu

Väitöskirjatutkija /

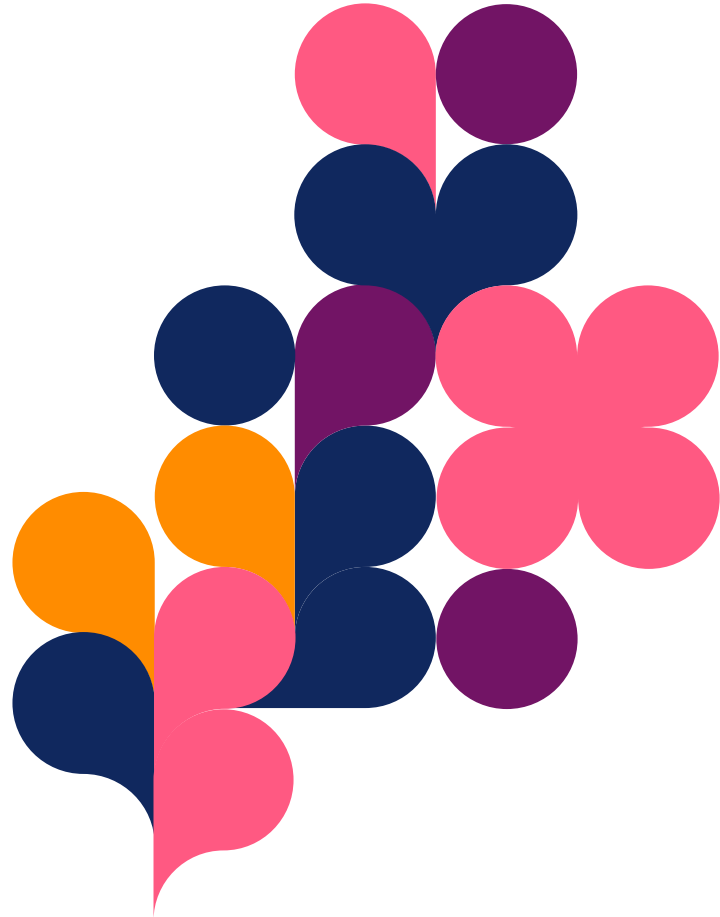
Tampereen Yliopisto, Terveystieteet, Kansanterveys

Toiminnanjohtaja / Kulttuurikeskus PiiPoo

pilvi.kuitu@kulttuuripiipoo.fi

p. +358 400433722

Yhteystiedot kulttuurihyvinvoinnin raportin osalta:

Hanna Korhonen

Kulttuurikoordinaattori, kulttuurihyvinvoinnin suunnittelija

hanna.korhonen@pirha.fi

p. 044 473 5107

[Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimi](#), Pirkanmaan hyvinvointialue

www.pirha.fi/web/hyvinvointiaelintailla

Yhteystiedot muilta osin:

Mari Lahtinen

Kehittämispäällikkö

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimi

Pirkanmaan hyvinvointialue

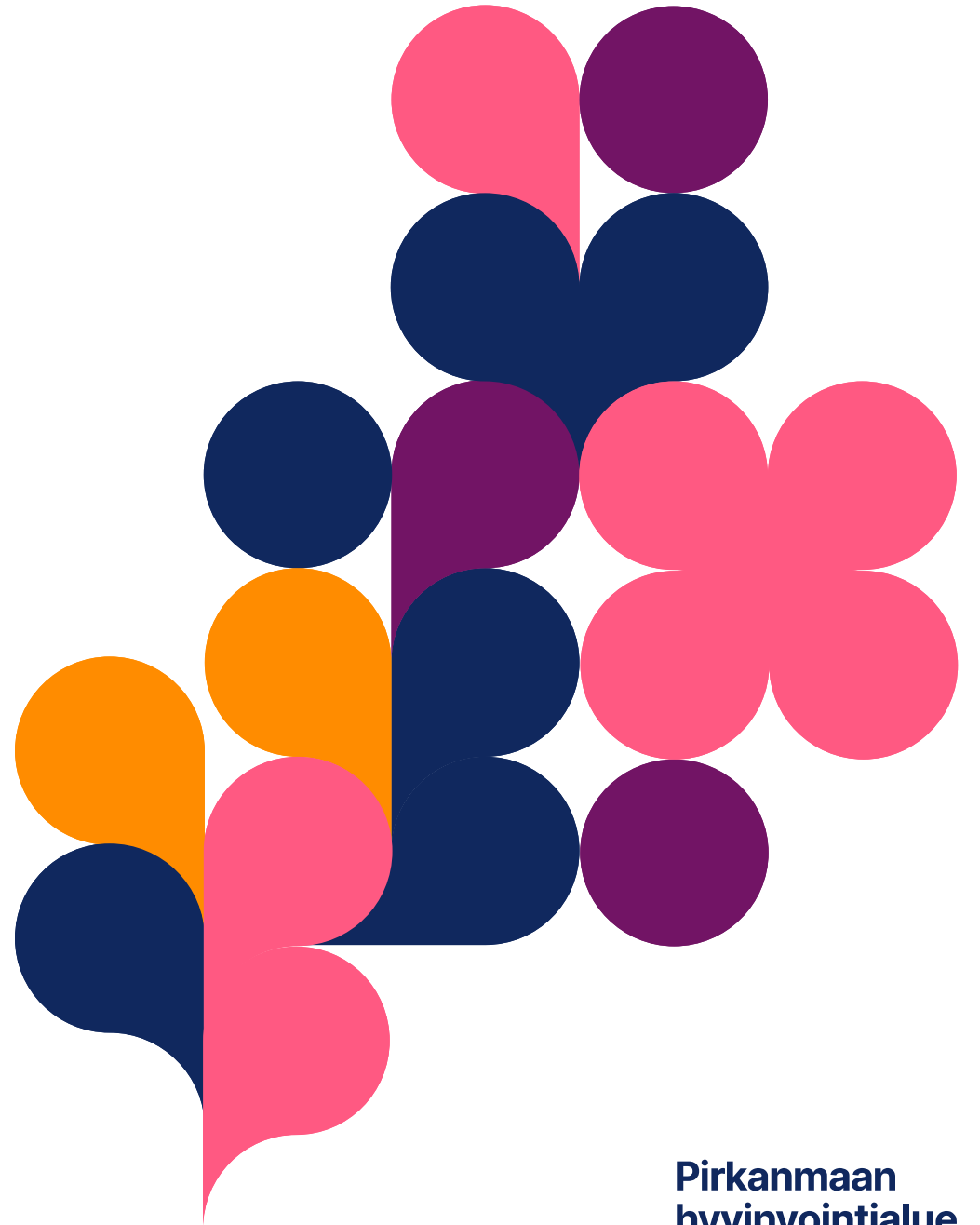
p. 041 7313 103

etunimi.sukunimi@pirha.fi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimin vuosiraportti 2025

LIITE 8 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen
vuosiraporttiin 2025

Tiimi ja tehtävät

- HYTE-tiimin tehtävänä on koordinoida elintapaohjauksen ja ehkäisevän työn kokonaisuuksia hyvinvointialueella.
- Tiimissä oli vuonna 2025 kehittämispäällikön lisäksi elintapaohjauksen ja ehkäisevän työn suunnittelupäälliköt ja kolme suunnittelijaa. Kehittämistyötä täydensi 3 htv RRP-hankeresurssi.
- Tähän raporttiin on koottu luettelomaisesti hyte-tiimin koordinoimat koulutukset, tapahtumat, verkostot ja muu toiminta kuten palvelupolku- ja käsikirja- ja toimintamallityö, ulkoisten ja intrasivustojen ylläpito ja kehittäminen, hanketyö ja muu yhteistyö eri sidosryhmien kanssa.

Hyten aamukahvit

- Hyten aamukahvit järjestetään avoimen teams-yhteyden kautta kerran kuussa. Kohderyhmänä on sote-ammattilaiset ja kaikki hyten sidosryhmät. Kahveilla on ollut läsnä 70 – 130 henkilöä per kerta.
- Tammikuu: Hyvinvointia elintavoilla sivusto, tiimin omat puheenvuorot
- Helmikuu: Barnahus- toimintamalli, väkivaltaa kokeneen alaikäisen palvelupolku ja päihdetilannekysely 2024 sekä Ankkuri-toiminta Pirkanmaalla lyhyesti
- Maaliskuu: Kokemuksia perheliikunnan edistämisestä kunnissa
- Toukokuu: Planetaarinen hyvinvointi ja terveys
- Elokuu: Nääsville ry ja KOHO-hanke
- Syyskuu: Elintapaohjauksen ryhmätoimintoja & kulttuurihyvinvoinnista (teemana vauvakulttuuri)
- Lokakuu: Ehkäisevät päihdetyön EHYT ry:n materiaalit & Mielenterveyden työkalupakki
- Marraskuu: Talousneuvola & Ruoka-apu Tampereella ja Pirkanmaalla
- Joulukuu: Turvallisuusteema ja Polulle –hanke

Koko kylän vanhempainillat

Hyte-tiimi on osallistunut kuntien järjestämiin vanhempainiltoihin muun muassa puheenvuoroilla ja jakamalla tietoa ständeillä ehkäisevästä päihdetyöstä ja väkivallan ehkäisystä sekä elintapaohjauksen teemoista.

- 26.3. Parkano
- 24.4. Urjala
- 7.5. Ylöjärvi
- 22.10. Valkeakoski
- 4.11. Tampere
- 20.11. Urjala (varhaiskasvatus)

Hyte-neuvottelu ja hyvinvointikoordinaattorit

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelu 16.5.
 - 22 kunnan edustus, Järjestöyhteistyöryhmän työvaliokunta + kulttuurihyvinvointi, sote-ammattilaiset ja kokemusasiantuntijat
 - Yhteinen startti hyvinvointisuunnitelmien päivitystyölle
- Pirkanmaan hyvinvointikoordinaattorit kokoontuivat 4.2., 4.3, 3.6., 26.8., 23.9., 28.10. ja 18.12.2025.
- Pirkanmaan ept-koordinaattorit > Yhteisen vuosikellon työstäminen ehkäisevälle päihdetyölle tammikuussa 2025
 - Ept-koordinaatiolle oma työryhmä 4/2025 alkaen

Hyte-työryhmät 2025

- 27.1.-3.11. Tampereen Hyvinvointityöryhmä
- 29.1. Pirkanmaan HYTE-järjestöverkosto / Artteli
- 12.3. Mänttä-Vilppula Hyte-työryhmä –elintapaohjaus ja liikuntaneuvonta
- 23.5. & 24.10 Akaan HYTE-työryhmä
- 28.8. Oriveden HYTE-työryhmän työpajapäivä ehkäisevän työn teemoista. Palautteet tilaisuudessa ja jälkeen
- 29.9. Ylöjärven HYTE-työryhmä, hyvinvointikertomus ja –suunnitelma
- 20.10. Lempäälän HYTE-työryhmä
- 21.11. Akaan HYTE-työryhmä
- 5.12. Nokian hyte-työryhmä, hyvinvointikertomus ja –suunnitelma

Seminaarit ja muut tilaisuudet 1/2 (itse/yhteistyössä järjestetyt)

- Lasten ja nuorten hyvinvointiseminaari 11.4, teemana lapsiperheköyhyys
- Kätkeyt äänet 13.6
- Safe Space 10.10.
- LiiRa -päivä 7.5.
- Energiajuomavetoomuksen infotilaisuus
- HOPPU-hankkeen ”loppuseminaari” 1.4., seminaariesitys ja inv.2 kehittämisen puheenvuoro
- Pirkanmaan väkivaltatyön messut 18.-19.3.2025
- Valtakunnallinen Taikusydän webinaari 2.4.
- Kynttiläkulkue/Oranssien päivien startti 25.11.2025
- Pirkanmaan Taikusydän alueverkoston aamukahvitilaisuudet, noin 7 kpl
- 11.3. Yhdyspintakierros Tampere
- Nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisy ja torjunta
- Tampereen keskustan turvallisuuden työryhmä tuo terveellistä konkretiaa ja tehostaa useampaa yhdyspintaa 2025-4/2026
- K50 -messut Tampere-talo 8.3.2025

Seminaarit ja muut tilaisuudet 2/2 (itse/yhteistyössä järjestetyt)

- Nuori 2025 -tapahtuma Tampere-talossa 1.-2.4.2025
- Kaikukortti-työpajat, Pirkkala, Vesilahti, Nokia
- Terveysmetsä –ilta Pälkäneellä 27.11.2025
- Kaikukorttityöpajat: Pirkkalassa ja Vesilahdella aloitustyöpajat, Nokialla kehittämistyöpaja
- Akaan yhdistysilta 26.11.2025
- Keskustelua kulttuurista –tilaisuus Parkanossa 19.3.2025
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kansallisen palvelukonseptin tulokset käyttöön –RRP seminaari, kulttuurihyvinvoinnin laatukriteeristö
- Laatukriteeristöstä paljon muitakin puheenvuoroja: THL:n RRP-kehittäjäverkostossa 26.2.2025, Taiteen edistämiskeskuksen tilaisuudessa 13.2.2025, Taikusydämen valtakunnallisessa webinaarissa 2.4.2025, Tampereen kulttuurin palveluryhmän kokouksessa 12.6.2025, ministeriöiden yhteisessä TAIKU 4 -yhteistyöryhmässä 26.11.
- THL:n valtakunnallinen turvakotipäivä
- Ikäihmiset ja päihteet- tilaisuus yhdessä lähitorien kanssa Ruovedellä, kylätalo 21.10.2025
- Taiteen edistämiskeskuksen kirja Elämä vaatii taidetta –kirjaan kulttuurihyvinvoinnista
- ”Kulttuurihyvinvointialueet? Kulttuurihyvinvointitoiminnan tavoitteet, organisointi ja rahoitus hyvinvointialueilla” Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen julkaisussa ”Tapaus Pirha”
- Pämi-päivä Hämeenpuistossa (Pämi-verkosto) 21.8.2025

Koulutukset 1/3

- 23.1. & 24.1. & 13.2. Miten kohdata nuori, jolle on tehty seksuaaliväkivaltaa? Noin 220 osallistujaa kouluilta ja oppilaitoksista (Tytöjen talon seksuaaliväkivaltatyö & Nuorten exit), Syventävä koulutus 25.3., 103 osallistujaa
- 2/2025 Suun terveydenhoito, akuuttihoiton johtotiimi - väkivallan tunnistaminen
- Kevät 2025 Saipan neljän eri yksikön väkivaltakoulutukset
- 27.1. Ravitsemuskäsikirjan esittely ja työpaja koulu- ja opiskeluhuollon ammattilaisille, 65 osallistujaa
- 13.2. Raskausdiabetes-tietoisku lanupe-linjalla, 126 osallistujaa
- 10. ja 20.2. Ota päihteet puheeksi ikivapan asiakasohjaat, 60 + 30 osallistujaa
- 20.2. Ajankohtaista sairaalapalveluista: Hyvinvointia elintavoilla -sivusto ja sen palveluhaku sekä käsikirjat sairaalapalveluissa työskentelevien työn tukena, noin 270 osallistujaa
- 5.3. Toimintaohje ammattilaisille alaikäiseen kohdistuneissa väkivaltaepäilyissä, n. 460 osallistujaa (Barnahus-hanke, Pirha & Sisä-Suomen poliisi)
- 12.3. Väkivallan ehkäisyn ajankohtaiset – Kapene, 47 osallistujaa
- Kulttuurihyvinvoinnin puheeksiotto, Kaikukortti-palautetilaisuuksien yhteydessä Nokialla, Orivedellä ja Tampereella
- Kaikukortti-koulutukset ja perehdytyksiä n. 6 kpl, osallistujina HVA, kunnat, järjestöt

Koulutukset 2/3

- 7.2. TA1 terveydenedistäjien kokous, 13.3. HaSan geriatrit, 19.3. Keuhkopolin osastokokous, 17.4. KEI1/KEI2 osastotunti Ravitsemuskäsikirja + hyte-työ, yhteensä 43 osallistujaa
- 25.3. ja 14.5. Kansallisten ravitsemussuositusten jalkautustilaisuudet Pirhan ammattilaisille, Ravitsemuskäsikirjan esittely, 94 + 55 osallistujaa
- 7.4. Väkivallan ehkäisyn ajankohtaiset – Lanupen asiakasohjaus, 22 osallistujaa
- 9.4. Neuvokas perhe ja elintapaohjaus –materiaalin hyödyntäminen koulu- ja opiskeluhuollossa, 45 osallistujaa
- 5/2025 Miepä-palvelut - väkivallan tunnistaminen ja puheeksi otto
- 7.5. LiiRa-päivä, 62 osallistujaa (liikunnanohjaajat, ravitsemusterapeutit, hyte-tiimi, terveydenhoitajat ja sairaanhoitajat elintapaohjauksen verkostosta)
- 9.5. Älä vaikene väkivallasta! Koulutus, n. 140 osallistujaa (Barnahus-hanke, Pirha, Sisä-Suomen poliisi & Tampereen ensi- ja turvakoti ry)
- 5/2025 Neuvolapalvelut väkivallan tunnistaminen ja puheeksi otto
- 14.5. Hyte-kerroinklinikka lanupen esihenkilöt, n. 20 osallistujaa
- 3.6. Väkivallan ehkäisyn ajankohtaiset – Nopea perheohjaus, 13 osallistujaa
- 6.6. Hyte-kerroinklinikka vop:n esihenkilöt
- 6/2025 Lastensuojelun 3.tien tiimi, kunniaan liittyvä väkivalta

Koulutukset 3/3

- 6/2025 Työikäisten sosiaalipalvelujen asiakasohjaus - väkivalta
- 4. ja 11.9. Ota päihteet ja väkivalta puheeksi koulutukset
- 1.10. Hyte haltuun helposti n. 30 osallistujaa
- 1.10. Väkivallan tunnistaminen ja puheeksi otto – Tampereen yks. vaka, 14 hlö
- 18.9. & 25.9. & 9.10. Väkivallan tunnistaminen ja puheeksi otto – Kangasalan vaka, n. 210 osallistujaa
- 9.10. Talousneuvolan järjestämä koulutus taloudellisesta väkivallasta ja perhe- ja lähisuhdeväkivallasta. 48 (ulosottoviranomaiset, lastenvalvojat, velkaneuvonta, srk diakoniatyö sekä muut kolmannen sektorin toimijat ja esihenkilöt) Tilaisuudesta tehtiin tallenne
- Paremman arjen askeleet, kulttuurihyvinvointi 15.10. Tesoma, 16.10. Hervanta
- 21.10. Elintapaohjauksen kirjaaminen, 33 osallistujaa
- 22.10. Toimintaohje ammattilaisille alaikäiseen kohdistuneissa väkivaltaepäilyissä, n.160 osallistujaa (Barnahus, Pirha & Sisä-Suomen poliisi)
- 30.10. ja 5.11. Järjestöjen toiminta näkyväksi hyvinvointialueella, 34 + 15 osallistujaa
- Elintapaohjauksen työkalut - tilaisuuksia soteasemilla: Tammelakeskus 18.3., Hatanpää 3.4., Ylöjärvi 22.4., Lielähti 27.5., Virrat 28.5., Pirkkala 3.9., Mäntänvuoren terveys 22.10. (Mänttä-Vilppula+ Juupajoki)
- 11.11. Ylöjärven pikkulapsiverkoston asiantuntijatapaaminen kaupunginvaltuustosalissa. Kannisto, Kuulijoita 85 (kunta, srk, järjestöt, Pirha)
- 4.12. MARAK-koulutus terveydenhuollon henkilöstölle

Käsikirjat

- Ravitsemuskäsikirja

- Uutta: Ajankohtaista palsta, Ravitsemushoidon toteutus Ikäihmisten palveluissa, Vaihdevuosi-osio, Painonhallinnan digipolun ohjeistus videoineen
- Uusia ohjeita mm. MBO-ohjeet, proteiini ja kasviproteiini, lasten ohjeita, kielikäännöksiä (5 + 18 yht. 23), lautasmallit, seurantalomakkeet 31.1. -6.11.2025 58 558 käyntien määrä sivuston sivuilla, 23 540 yksilöllistä sivukatselu (sivu lasketaan vain kerran, vaikka samalla käynnillä vierailtaisiin sivulla useita kertoja)
- Saipalle ja ikille tehty pyydetyt esittelyvideotallenteet.

- Elintapaohjauksen käsikirja

- Koulutustallenteet lisätty sivustolle (Hyte haltuun helposti + Elintapaohjauksen kirjaaminen)

Palvelupolkutyö

- Elintapaohjauksen palvelupolku
- Painonhallinnan digipolku
- Askel kerrallaan irti nikotiinista -digivalmennus
- Kaatumisen ehkäisyn digipolku
- Väkivaltaa kokeneen alle 18-vuotiaan lapsen tai nuoren palvelupolku
- Alle 15-vuotiaan väkivallan tekijän palvelupolku
- Ihmiskaupan uhrin palvelupolku
- Lähisuhdeväkivaltaa kokeneen palvelupolku

Toimintaohjeet

- Toimintaohje ammattilaisille alle 18-vuotiaaseen lapseen tai nuoreen kohdistuneissa väkivaltaepäilyissä päivitetty 10/2025
- Toimintaohje IKI:n henkilöstölle - ikäihmisten kokema väkivalta
- Lihavuuden hoidon porrastus
 - Yhteistyössä ravitsemusyksikön kanssa
 - Kokonaisuus rakennettuna jo Ravitsemuskäsikirjaan

Ryhmätoiminnot

- Paremman arjen askeleet – ryhmätoiminnan suunnittelu, kaksi pilottiryhmää käynnistyi syksyllä Tampereella
- Mukana Sydän-Suomen alue ry:n ja Oriveden seudun sydänyhdistyksen pilotoimassa Sydämellä-ryhmätoiminnassa
- Painonhallinnan ryhmätoiminnan käynnistyminen
- 2DM Ensietoryhmien materiaalien päivitystyö, nykyisten ravitsemussuosituksen mukaisesti

Intra-sivustot / Pirha.fi

- Väkivallan ehkäisyn Intra-sivustoa on jatkokehitetty vuoden 2025 aikana [Väkivallan ehkäisy - intra.pirha.fi](https://www.pirha.fi/intra/vaekivallan-ehkaisy)
- Apua väkivaltaan sivu Pirhan ulkoisilla verkkosivuilla, päivitetään säännöllisesti [Apua väkivaltaan - pirha.fi](https://www.pirha.fi/apua-vaekivaltaan)
- Polulle –tukea toimijuuden vahvistumiseksi –hanke <https://www.pirha.fi/tietoa-meista/projektit/polulle>

Hyvinvointia elintavoilla sivusto

- Uudet osiot 2025: Yhteisöllisyys, Mielen hyvinvointi, Naisen terveys ja Kaatumisen ehkäisy sekä Ruoka-apu ja yhteisölliset ruokailut
- Päihde- ja peliongelma-osioon täydennyksiä
- Hyvinvoinnin palveluhaku saatu osaksi sivustoa 2/25
- Pirhan tapahtumakalenteri saatu osaksi sivustoa 11/25
- Ajankohtaista-palstan Uutiset tai Artikkelit yhteensä yli 50 julkaisua

Elintapaohjauksen työkalut on löydetty

6.11.2025 mennessä

Sivukatseluita

Yksilöllisiä sivukatseluita

- Elintapaohjauksen käsikirja

6 949

3 992

- Ravitsemuskäsikirja

58 558

23 540

Sivukatselu = Käyntien määrä sivuston sivuilla

Yksilöllinen sivukatselu = Sivu lasketaan vain kerran, vaikka samalla käynnillä vierailtaisiin sivulla useita kertoja.

- Hyvinvointia elintavoilla –sivusto

- Vuoden aikana sivunäyttöjä reilu 67 000 kpl, viime vuonna sivunäyttöjä kokonaisuudessaan reilu 21 000 kpl

Viestintä – Hyten uutiskirje

- 3 sidosryhmille suunnattua kirjettä suunnitelman mukaisesti julkaistu (kesäkuu, syyskuu, lokakuu)
- Tilaajamäärä 696 – 712 (toimimattomia osoitteita 17)
- Avausmäärät 313 – 298 – 307 (noin 45 %)
- Linkejä avaa 40 (noin 5 %)

Viestintä - somejulkaisut

- Hyvinvointia elintavoilla –sivuston kampanja 2-3/25
- Koulujen päättäjäiset, (ehkäisevä päihdetyö)
- Tupakaton päivä, (ehkäisevä päihdetyö)
- Energiajuomavetoisuus -kampanja, (ept ja ravitsemus)
- Ehkäisevän päihdetyön ja pelikasvatuksen viikot (ehkäisevä päihdetyö)
- Anna lapselle raitis joulu (ehkäisevä päihdetyö)
- Ostokokeiden tulokset (ehkäisevä päihdetyö)
- Väkivaltaa kokeneen alaikäisen lapsen tai nuoren palvelupolku
- Elintapaohjauksen 26 some-julkaisua vuonna 2025
- Kätketyt äänet ja Oranssit päivät -kampanjat
- Polulle –hankkeen käynnistyminen
- Miesten viikolla miesten kokema väkivalta

Muu viestintä

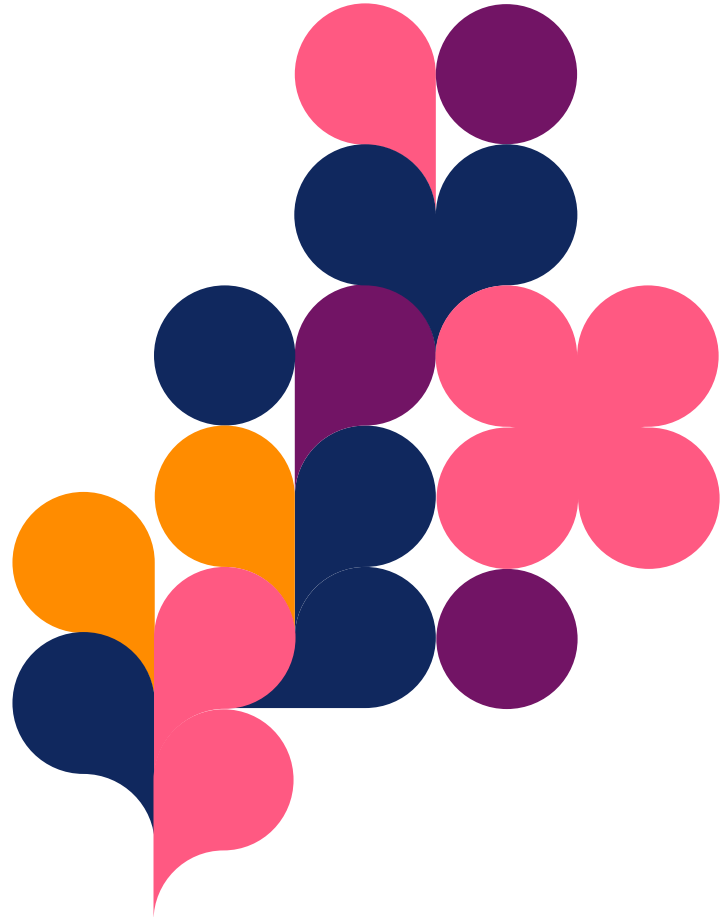
- Hyvinvoinnin puheeksiottaminen – RRP uutiskirje 5/25
- Uutinen Pakka-toimintamallista ja sen laajenemisesta
- Uutinen energiajuomavetoomuksesta ja kampanjasta
- Blogikirjoitus: Elintapaohjauksen vaikuttavuus
- Barnahus-verkostokirjeessä julkaisut alle 18-vuotiaan lapsen tai nuoren palvelupolusta ja toimintaohjeesta ammattilaisille
- Pirkanmaan Taikusydän alueverkoston viestintä kulttuurihyvinvoinnin yhdyspinnalle
- Miksi päihteiden käytöstä kysytään sote-palveluissa, Aamulehden juttu
- Uutinen ja tiedote ostokokeiden tuloksista > Yle, MTV ja Aamulehti sekä paikallislehdet
- Virallinen tiedote Polulle-hankkeesta 8.12 ja Aamulehden nosto 17.12.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosiraportti 2024

- Hyten ensimmäinen vuosiraportti koottiin suunnitelmakokonaisuuden yhteisten painopisteiden ympärille.
- Raportissa hyödynnettiin rakenteisen sosiaalityön nostamia ilmiöitä Pirkanmaan väestön nykytilan haasteiden kuvaamisessa. Nostona oli myös lasten ja nuorten ylipaino ja lihavuus.
- Raportissa kuvattiin myös järjestö- ja kuntayhteistyön rakenteita ja niissä yhä koettuja haasteita.
- Kulttuurihyvinvoinnin toimenpiteitä kuvattiin laajasti, jotta ymmärrys sen merkityksestä mm. terveyteen ja osallisuuteen laajenisi.
- Vuosiraportissa todettiin myös tarve suunnitelmakokonaisuuden päivittämiselle kattamaan vuodet 2026 – 2029.

Hankkeet

- ESR+- Polulle-hanke käynnistyi 1.9.2025
- Kohtaamisen keinoin –vastaus THL:n ehkäisevän päihdetyön tarjouspyyntöön ei mennyt läpi
- Terveysteksti/ Suomi liikkeelle-ohjelmat: Yhteisövaikuttavuuden voimalla: Perheiden elintapaohjauksen polku –hanke sai rahoituksen ajalle 1.1.2026-31.3.2027
- Terveystekstin edistämisen määräraha/hyvinvointijohtaminen: ei mennyt läpi
- Terveystekstin edistämisen määräraha / TOSIKUVA, etsivä kulttuurinen vanhustyö, Tampere päähakija, Pirha osatoteuttajana, käynnistyy Pirhan osalta 1.4.2026
- LAATUA! Kulttuurihyvinvointipalveluiden laatu- ja arviointiosaamisen vahvistaminen – hanke, PiiPoo koordinoija, Pirha osatoteuttajana, käynnistyy 1.2.2026
- KULTAAMO - Kulttuurihyvinvointia ja parempaa arkea perheille, esr-haku: ei mennyt läpi

Yhteystiedot

Mari Lahtinen
Kehittämispäällikkö
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimi

Pirkanmaan hyvinvointialue

p. 041 7313 103
etunimi.sukunimi@pirha.fi

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**